

Isaac Asimov

Tôi là người máy

WWW.VNTHUQUAN.NET, 2008.

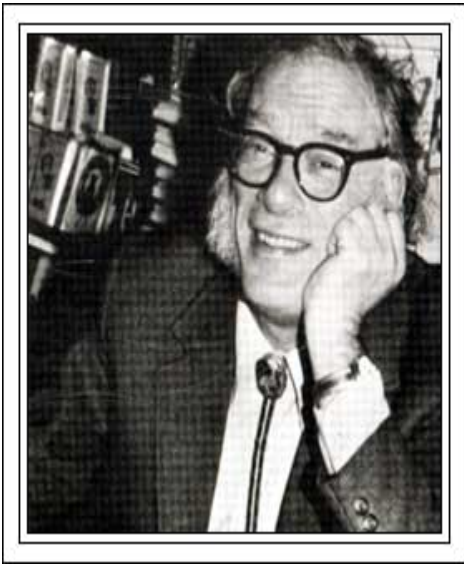
Isaac Asimov

truyện dài

Tôi là người máy

Dịch giả: Kim Hải

Giới thiệu tác giả

Isaac Asimov sinh năm 1920 ,tại Nga . Năm lên 3 tuổi, ông theo cha mẹ sang định cư ở Brooklyn,Hoa Kỳ .

Năm 1955,ông tốt nghiệp ngành Hóa tại Đại học Columbia (Hoa Kỳ) và được mời giảng dạy môn Sinh Hóa tại Đại Học Dược Khoa Boston (New York) .

Từ năm 1958 ông bắt đầu dành toàn thời gian cho việc sáng tác và khảo cứu .Ông đã cho ra đời một số lượng lớn sách(hơn 500 cuốn) bao gồm nhiều tác phẩm khoa học ,nghiên cứu ,khảo cứu về vật lý ,hóa học,sinh học ,thiên văn học ,lịch sử cổ kim v..v.. cùng hàng trăm truyện ngắn , tiểu thuyết ,nhiều cuốn đã đoạt những giải

thường lớn ..Giải thích về sức viết hiếm có của mình , ông kể . Bố ông có một dãy cửa hàng kẹo tại Brooklyn và hàng ngày mở cửa từ 6 giờ sáng đến 1 giờ sáng hôm sau suốt 7 ngày trong tuần . Cậu bé Isaac dậy từ lúc 6 giờ ,giao báo, phóng vội đến trường và lật đật về nhà khi tan học để phụ bố chỉ trễ vài phút, Asimov đã bị bố mắng .

Khi trưởng thành , mỗi ngày,ông luôn luôn dậy lúc 6 giờ ,ngồi trước máy đánh chữ lúc 7.30 và làm việc đến 22 giờ .Asimov tâm sự : “Trong 50 năm sau ,với tôi , việc tuân thủ giờ giấc là một niềm kiêu hãnh “

Tác phẩm đầu tay của ông đăng trên tờ Amazing Stories năm mới 18 tuổi .

Sinh thời ,tên tuổi lớn của ông gắn liền với những tác phẩm khoa học viễn tưởng . Tôi là người máy (I,Robot) xuất bản năm 1950 là một trong những tác phẩm khoa học giả tưởng nổi tiếng thế giới ,trong đó ông tạo ra “3 luật cơ bản về người máy học “, quyển sách chứa đựng nhiều điều thông minh,hợp lý không thể giải thích được về robot .

Văn của Asimov trong sáng và giản dị ,thường hướng sự chú ý của độc giả về các đề tài khoa học .. Những câu chuyện về những robot cô đơn, có hình dáng theo cách chúng ta nghĩ về người máy trong tuyển tập” Con người 200 năm và những chuyện khác” (1976) , hoặc cuốn “Rơi vào bóng đêm “ (1941) vẫn còn được xem là những cuốn sách bán chạy nhất .

Ông mất ngày 6/4/ 1992 tại New York .

Tôi là người máy

Dịch giả: Kim Hải

- I -

BA ĐIỀU LUẬT VỀ ROBOT HỌC

- 1- Một robot không được làm hại một con người ,hoặc để cho một con người bị tổn hại .
 - 2- Một robot phải tuân theo những mệnh lệnh mà con người đưa ra trừ phi những lệnh này mâu thuẫn với điều luật thứ nhất .
 - 3- Một robot phải tự bảo vệ mình với điều kiện việc bảo vệ như vậy không mâu thuẫn với điều luật thứ nhất và thứ hai .
- Sách Robot học ,in lần thứ 56, năm 2058.

TIỀN SĨ SUSAN CALVIN

Tôi nhìn vào cuốn sổ ghi chú của mình và không mấy hài lòng .Suốt ba ngày qua , tôi đã đến Công Ty Robot US để làm phóng sự

. Công ty Robot chẳng khác nào một thành phố nhỏ với rất nhiều văn phòng , nhà máy .Tôi đã tham quan hầu hết các cơ sở chính ,và bây giờ điều tôi cần nhất là những thông tin cá nhân càng nhiều càng tốt cho tờ báo của mình .Chính vì thế mà tôi đã xin được phỏng vấn Tiến sĩ Susan Calvin .

Tiến sĩ Susan Calvin sinh năm 1982. Năm 20 tuổi,cô đã được phép đến tham quan Công ty Robot US và đã gặp Tiến sĩ Alfred Lanning đang làm việc tại đó . Ông đã cho cô xem một robot đầu tiên nói được . Đó là một con robot xấu xí ,to lớn,vụng về sẽ được gởi đến những khu mỏ ở sao Thủy.

Susan Calvin là một cô gái lạnh lùng ,giản dị và hơi nhát nhẽo ,có vẻ như cô chẳng yêu thích gì thế giới quanh mình .Nhưng khi cô nhìn và lắng nghe câu chuyện về những robot , nét mặt cô thay đổi đồng thời trong lòng cô cũng bắt đầu nảy sinh niềm hưng phấn.

Đến năm 2008,cô hoàn tất năm cuối tại đại học Columbia ,và xin vào làm việc cho Công ty Robot US với chức vụ nhà tâm lý học đầu tiên về robot .

Trong vòng 50 năm ,cô đã chứng kiến sự phát triển của ngành robot , và bây giờ , đã 75 tuổi ,nhưng cô vẫn còn làm việc cho công ty Robot .

Tôi nói với Tiến sĩ Calvin :

-Thưa Tiến sĩ ,tờ báo của chúng tôi được phát hành khắp các hành tinh của hệ mặt trời . Chúng tôi có tới 3 tỷ độc giả và họ rất thích được nghe những nhận xét của Tiến sĩ về robot .

Tiến sĩ Calvin không mỉm cười với tôi. Có lẽ cô không phải là một người hay cười .Dáng người cô nhỏ bé , mảnh mai ,mắt nhìn sắc lạnh ,dù không hung dữ

- Cậu bao nhiêu tuổi rồi .?

-Thưa , ba mươi hai .

-Chắc chẳng bao giờ cậu nhớ về cái thuở thế giới chưa có robot ...

Tiến sĩ Calvin bắt đầu kể :

-Đã có thời kỳ con người đối diện với vũ trụ một mình , không có bạn bè ..Bây giờ thì chúng ta đã có những robot giúp đỡ ,chúng mạnh hơn,lợi ích hơn và có năng lực hơn chúng ta ..Con người không thể chịu được sự cô đơn lâu dài. Cậu có bao giờ nghĩ về

điều này chưa ?

- Tôi e rằng mình chưa bao giờ ...

- Với cậu ,một robot là một robot .Được chế tạo bởi con người và nếu cần, con người có thể phá hủy chúng . Nhưng cậu đâu có làm việc bên chúng ,vì vậy ,cậu chẳng biết gì về chúng cả . Chúng là những sinh vật trong sáng hơn, tốt hơn chúng ta . Vào thời kỳ đầu,tất nhiên những robot không thể nói chuyện .Sau đó ,chúng càng lúc càng giống người hơn . Công ty Robot US đã mất một thời gian dài để hoàn thiện chúng . Những con robot đầu tiên gửi đến sao Thủy đã hư hỏng gần hết.Nếu cậu muốn nói chuyện với các thành viên của đội robot thứ hai ,tôi khuyên cậu nên đến gặp Ông Gregory Powell . Ông ta vẫn còn sống ở Nữ Ước –và đã là ông nội rồi đấy . Nhưng vào những ngày xa xưa ấy ,ông ta và Michael Donovan là những kỹ sư đã điền hình cho những trường hợp khó khăn nhất của chúng tôi .

Tôi nài nỉ :

-Vâng ,tôi sẽ đến gặp ông Powell sau . Còn bây giờ ,Tiến sĩ vui lòng kể cho tôi nghe những gì Tiến sĩ nhớ được .

Tiến sĩ Calvin xoay hai bàn tay thanh mảnh của cô lên mặt bàn ,nhìn chăm chú vào chúng ,rồi nói :

- Có hai hoặc ba trường hợp mà tôi được biết .

Tôi gợi ý :

- Ở sao Thủy .

- Vâng ,tôi nhớ đội bay thứ hai được gửi đến sao Thủy vào năm 2015 ,gồm hai kỹ sư ,Gregory Powell và Michael Donovan và một con robot mới có tên là Robot SPD . ..

SỰ TRÌ TRỆ

Mike Donovan vội vàng chạy xuống những bậc thang đến chỗ

Greg Powell :

- Cả ngày nay, cậu làm gì với đồng phế phẩm thế ?

- Speedy đã không trở về .

Greg Powell đứng khựng lại :

- Cậu đã bắt nó đi tìm selenium ?

- Ừ .
- Nó đã ra ngoài bao lâu rồi ?
- Năm tiếng rồi .

Cả hai đều im lặng .Quả là khó xử ! Họ đã ở trên sao Thủy đúng 12 tiếng đồng hồ ,và đang lo lắng thực sự .

Họ đi lên cầu thang vào phòng vô tuyến mà đã mười năm rồi chưa đụng đến .Toàn bộ thiết bị đã quá hạn sử dụng và căn phòng trông rất chán .

Powell nói :

- Mike ,Bắt đầu khởi động đi ,và hãy tìm theo đường thẳng này .
- Tớ đã thử nói chuyện với nó qua radio,nhưng kết quả bị hạn chế do ánh nắng của sao Thủy..Đó là một trong những lý do khiến đội thám hiểm đầu tiên bị lạc mất . Tôi đã theo dõi vị trí của nó trong hai tiếng đồng hồ – nhìn lên bản đồ kia kìa .

Donovan chỉ tấm bản đồ treo trên tường .

- Vạch đỏ là vùng mỏ selenium,cách đây 30km. Vạch xanh chỉ vị trí của Speedy .

Lần đầu tiên thấy Powell có vẻ lo lắng .

- Cậu có đùa không ?Chuyện này không dễ dàng đâu .

-Vậy đây .

Cái vạch màu xanh làm thành một vòng bao quanh vạch đỏ của vùng mỏ selenium.Những ngón tay của Powell mân mê bộ ria màu nâu ,dấu hiệu cho thấy anh đang suy nghĩ lung lăm .

- Tôi đã quan sát nó trong vòng hai tiếng đồng hồ . Thấy nó đi vòng quanh vùng đó 4 lần . Nó có vẻ muốn tiếp tục đi hoài như vậy .Cậu có hình dung chúng ta bị lọt ổ thế nào trong vụ này không ,hở Greg ?

Powell không nói gì .Ồ ,đúng vậy, anh ta hiểu rất rõ hoàn cảnh của mình trong chuyện này . Chỉ có độc nhất những dải tế bào quang điện trong tường và trên mái mới che chở họ khỏi sức nóng khủng khiếp của mặt trời trên sao Thủy ,thì đã bị hư hại khá nhiều .Chỉ có một thứ có thể cứu họ,đó là selinium . Và cũng chỉ có một kẻ có thể lấy được selinium,đó là Speedy . Nếu Speedy không trở về ,sẽ không có selinium. Không có selinium,sẽ không có những mạng tế bào quang điện . Không có mạng tế bào quang điện ,có nghĩa là

việc chết bỏng từ từ không thể nào tránh khỏi .

Donovan vâng vâng bộ râu đỏ và cay đắng nói :

- Làm thế nào mà mọi chuyện lại sớm đi đến chỗ tồi tệ như thế này ? Đội của Powell và Donovan được gửi lên sao Thủy để sửa chữa trạm mặt trời . Công việc là sửa chữa. Vậy mà chúng ta đã làm hỏng chuyện ngay cái ngày đầu . Thật khốn nạn .

- Chúng ta đang lâm vào tình trạng tệ hại khủng khiếp . – Powell nói nhanh – nếu chúng ta không nhanh chóng làm một điều gì đó .

- Vậy bây giờ chúng ta phải làm gì nào ? Donovan nhìn Powell , háng háng nói – Thử xem , Greg. Cậu có ý kiến gì không ?

- Mike, chúng ta không có thể tự đi tìm Speedy . Không thể ở dưới ánh mặt trời . Ngay cả khi chúng ta mặc bộ đồ bảo vệ hiện đại, chúng ta cũng không thể an toàn quá hai mươi phút dưới ánh sáng trực tiếp của mặt trời . Nhưng chúng ta đã đưa 6 robot vào kho phế phẩm . Có lẽ chúng ta phải sử dụng lại chúng nếu chúng vẫn còn làm việc .

Một mối hy vọng loé lên trong mắt Donovan:

- Cậu có chắc không ? Sáu con robot thế hệ thứ nhất ? Nhưng .. đã 10 năm rồi .

- Được mà , chúng có bộ não positron - tất nhiên là những con robot rất đơn giản .

Powell nhét tấm bản đồ vào túi và nói :

- Mình đi xuống đi.

x x

x

Những con robot được cất giữ ở tầng thấp nhất . Tất cả 6 robot đều to lớn cực độ , với chiều cao quá 3 mét .

Donovan huýt gió :

- Hãy nhìn chúng kìa . Vòng ngực chúng phải đến 3 mét .

- Máy móc cổ mà . - Powell giải thích – Tớ sẽ kiểm tra chúng . Chúng có thể nói được đấy .

Powell lấy một cục pin nguyên tử trong cái túi xách và gắn nó vào ngực của một trong những con robot rồi hỏi :

- Này, chú mày có nghe ta nói không ?

Cái đầu của con robot chậm chạp quay và đôi mắt của nó hướng về

phía Powel.

-Vâng ,thưa chỉ huy .

Giọng nói của nó rè rè như sắt rỉ và có vẻ mệt mỏi .

- Chú mày có thể đi ra ngoài ,dưới ánh sáng mặt trời không ?

Bộ não của robot làm việc một cách chậm chạp .

- Vâng ,thưa chỉ huy .

- Chúng tôi sẽ đưa chú mày lên tầng trên để ra ngoài trạm . Chú mày sẽ đi khoảng 30 cây số và tìm cho ra một robot khác ,nhỏ hơn chú mày . Chú mày sẽ ra lệnh cho nó quay trở lại .Nếu nó không muốn quay trở lại ,chú mày phải dùng vũ lực bắt nó trở về .

- Vâng,thưa chỉ huy .

- Tốt. Hãy theo tôi .

Con robot không nhúc nhích .Nó nói :

-Tôi không thể .Ông điều khiển tôi .

Powell giật mình vâng về bộ ria mép nói :

- Một con robot cổ lỗ sĩ . Tất nhiên là nó không thể hoạt động nếu không có người điều khiển.Có người đã cỡi nó như cỡi ngựa . Còn bây giờ chúng ta làm gì nào ?

- Chúng ta không thể đi ba mươi cây số ngoài trời dù với một con robot chẳng nữa .- Donovan nói – Chờ một chút .Đưa cho tôi cái bản đồ đó . Đây là trạm mỏ . Nếu chúng ta sử dụng những cái đường hầm thì có ổn không ?

Donovan nghiên cứu tấm bản đồ . Trạm mỏ là một vòng đen và những đường vạch đen chính là những đường hầm từ đó dẫn ra bên ngoài .

-Hãy nhìn đây,chúng ta có thể ra ngoài từ đây ,ở lối thoát 13A,cách vùng Selenium khoảng 5 cây số .

- Tốt lắm ,hãy mặc đồ bảo hộ vào .

Powell giục .

Đây là lần đầu tiên họ mặc quần áo bảo hộ ,Chúng nhẹ ,nhưng kền cằng và xấu xí .Một người mặc bộ đồ bảo hộ có thể được an toàn dưới nắng mặt trời trên sao Thủy khoảng 20 phút .

Powell hỏi con robot :

- Chú mày có biết sử dụng lối thoát hiểm 13A không ?

- Vâng,thưa chỉ huy .

Powell trèo lên trên một con robot và Donovan trèo lên một con khác .Trên lưng con robot nào cũng có ghế ngồi ,và có hai cái tai dài để nắm . Cả hai con robot to lớn di chuyển qua cửa chính và đi dọc một lối đi hẹp để vào trong đường hầm .Họ di động một cách chậm chạp,không thay đổi tốc độ ,vì chúng không thể đi nhanh được .

Sau một lúc ,họ đến cuối đường hầm và rồi bước lên vài bậc thang để đến một trạm phụ nhỏ ,trống rỗng ,không có không khí .Một vách đá cao ,đen kịt che khuất ánh sáng mặt trời ,và bóng đêm sâu thẳm của một thế giới không có không khí vây quanh họ .Phía trước họ ,bóng của vách đá chìa ra ngoài và thành lình,bóng đen kết thúc bằng một lần ranh rõ rệt , bên kia lần ranh là ánh sáng trắng chói lòa của mặt trời chiếu trên sao Thủy .

Donovan nhìn vào cái máy đo trên cổ tay anh và nói :

- 80 độ bách phân .

Anh bắt đầu bước ra ngoài trên mặt đất đầy đá vỡ vụn .

- Nhìn cái gì vậy ?

- Có một vùng tối ở phía đó ,có lẽ là vùng selenium.Nhưng tớ không thấy Speedy .

Donovan đứng lên vai con robot.

-Tớ nghĩ Ô,nó đó ..Nó đang đi về phía này .

Powell kêu lên :

-Tớ thấy nó rồi .Hãy đi đi .

Con robot bắt đầu di động .

Donovan kêu :

-Hãy nhanh hơn nữa .

Powell rên rỉ :

-Oài ,không làm được .Những con robot này chỉ có thể đi từng bước .

Họ đã di chuyển ra ngoài bóng mát của tảng đá và ánh sáng mặt trời trút xuống người họ cái nóng gay gắt .

- Mike,hãy theo dõi Speedy –Powell nói –Cần bám sát hơn . .

Robot SPD 13 chạy một cách dễ dàng trên mặt đất lồi lõm .Đây là loại robot nhanh nhất do Công ty Robot US sản xuất . Chúng được chế tạo để thích nghi với trọng lực , nhiệt độ khủng khiếp và mặt

đất lồi lõm ở Thủy tinh .

- Speedy .

Powell gọi vào trong máy bộ đàm :

- Hãy đến đây .

Speedy nhìn lên và thấy họ . Nó dừng lại đột ngột và đứng tại chỗ một chốc .Rồi nó quay đi và chạy tiếp ,để lại sau lưng một đám bụi mù . Qua máy vô tuyến ,Donovan và Powell nghe tiếng nó đang hát.

Donovan thâm thì :

-Greg,nó điên rồi .

-Nó không điên đâu – Powell nói – Một con robot chỉ là một con robot thôi . Chắc có gì trục trặc khó hiểu trong mô hình não bộ của nó .Một khi tìm ra nguyên nhân , thì chúng ta có thể điều chỉnh được .

Cả hai người đàn ông cùng quay trở lại chỗ bóng râm của vách đá và tụt xuống khỏi những con robot .

-Cậu đã nói với Speedy những gì khi cậu gọi nó đi tìm selinium ?-

Powell hỏi – Cậu có nói cho nó biết rằng đó là chuyện cấp thiết lắm không ? Quan trọng lắm không ?

Donovan trả lời :

-Không .Chỉ như là một lệnh thông thường .Tôi chỉ nói với nó rằng ,chúng ta cần selinium và nó sẽ đi và lấy chất ấy về .

-Tốt –Powell nói – Vậy hãy bắt đầu với 3 điều luật Robot đã được nạp vào bộ não positron . Thứ nhất ,một robot không được làm tổn thương con người hoặc cho phép làm điều gì có hại cho con người .Thứ hai ,một robot phải thi hành những mệnh lệnh do con người đưa ra trừ khi những lệnh đó mâu thuẫn với lệnh thứ nhất . Thứ ba , một robot phải tự bảo vệ trừ khi việc này mâu thuẫn với điều luật thứ nhất và thứ hai .

-Và chuyện đó giúp chúng ta được gì ?

-Speedy là một trong những con robot hoàn hảo nhất mà chúng ta có được . Để bảo vệ SPDs,bộ não của chúng được cấu tạo với một khác biệt nhỏ : điều luật thứ ba được lập thành cho nó mạnh mẽ hơn những thường lệ .Dĩ nhiên ,có nguy hiểm ở vùng selinium và Speedy đang né tránh .

-Những nguy hiểm gì ?

-Vậy do đâu mà Selenium được tạo thành ?

Donovan nói nhanh .

- Chất đó tạo nên sau thời kỳ hoạt động của núi lửa .

- Chính nó . Có lẽ có vài loại hơi,thoát ra từ dưới lòng đất trên vùng selenium,có thể gây nguy hiểm cho Speedy .Chất carbon monoxide chẳng hạn . Ở nhiệt độ như thế này , chất ấy kết hợp với những thành phần kim loại ở bộ máy của Speedy , khiến nó có thể bị nổ tung .

Donovan gật gù :

- Điều luật thứ ba khiến nó rời khỏi vùng selenium.Nhưng khi nó rời khỏi vùng selenium thì điều luật thứ hai lại bắt chúng quay lại lần nữa .Trừ khi chúng ta có thể tìm ra cách nào đó để bắt chúng dừng lại ,bằng không nó sẽ cứ tiếp tục đi như vậy –khiến công việc của chúng ta phải trì hoãn .

Cả hai im lặng một lúc .Họ cố gắng suy nghĩ thật nhanh .Sau cùng Powell nói :

- Bao giờ cũng có điều luật thứ nhất .

Donovan nhìn lên .

- Chúng ta tách ra .-Powell nói – Một robot không thể nhìn một người đang bị nguy hiểm mà không giúp đỡ .Bây giờ tớ sẽ ra ngoài đó để xem thử những điều luật thứ nhất tác động ra sao .

Donovan phản đối :

- Gượm đã ,Greg.Cậu không thể đi ra ngoài đó dưới ánh mặt trời như vậy .Chúng ta phải tìm cách khác ...

Nhưng Powell đã leo lên con robot và đi ra ngoài nằng .

Con robot cổ lỗ di động chậm chạp về phía Speedy ,lúc này đang ở gần vùng selenium .Con đường có vẻ khá xa . Khi Powell còn cách nó khoảng 300 mét ,anh trượt xuống lưng con robot và tiếp tục đi bộ .Anh cảm thấy sức nóng của những viên đá qua đôi giày bảo hộ .

Anh di động một cách khó khăn bởi trọng lực quá yếu.Anh ngoáy nhìn một lần nữa về phía cái bóng tối đen của mỏm đá và nhận thức rõ rằng hiện thời mình đã đi quá xa để có thể quay trở lại . Đã hơn mười phút qua .

- Speedy .

Powell lo lắng gọi qua máy vô tuyến lúc còn cách nó một khoảng vừa đủ .

- Hãy giúp tôi trở lại chỗ bóng râm nếu không mặt trời sẽ giết chết tôi .. Speedy, tôi cần anh giúp đỡ .

Speedy dừng chân nhưng không quay trở lại .Powell nhìn thấy một góc mắt nó động dậy .

-Chỉ huy ,ông đang gặp nguy hiểm .

Một giọng nói chậm chậm cất lên .

Powell quay lại thật nhanh và ngạc nhiên khi thấy con robot to lớn cổ lỗ đang tiến đến gần anh .

- Tôi không thể di động mà không có chỉ huy ở trên tôi ,nhưng ông đang gặp nguy hiểm .

Lẽ tất nhiên ! Điều luật thứ nhất đến trước tất cả mọi thứ . Nhưng Powell không muốn con robot cổ lỗ ,anh ta muốn con Speedy làm điều đó .

- Đi chỗ khác ,tao ra lệnh mày phải đi khỏi tao ngay lập tức .

Powell cuống quýt kêu lên .

Hoàn toàn vô ích , không thể thắng được điều luật thứ nhất . Con robot nói một cách ngây ngô :

- Ông đang gặp nguy hiểm chỉ huy ạ .

Powell tuyệt vọng nhìn nó . Mặt trời đang nung đốt anh và anh thở rất khó khăn . Mặt đất quanh anh dường như lay động lung linh vì hơi nóng khiến anh không thể nhìn thấy rõ .

Anh lại gọi một lần nữa,giọng tràn đầy thất vọng :

- Speedy! Tôi chết mất ! Speedy ,tôi cần anh .

Thình lình ,anh cảm thấy những ngón tay sắt nắm lấy cánh tay anh và tai nghe một giọng kim loại buồn rầu .

- Chỉ huy ,ông làm gì ở đây ? Và tôi đang làm gì vậy ?Tôi lẫn lộn hết rồi

- Đừng nghĩ ngợi nữa – Powell thều thào –Hãy mang tôi vào chỗ bóng râm của vách đá kia .Nhanh lên .

* *

*

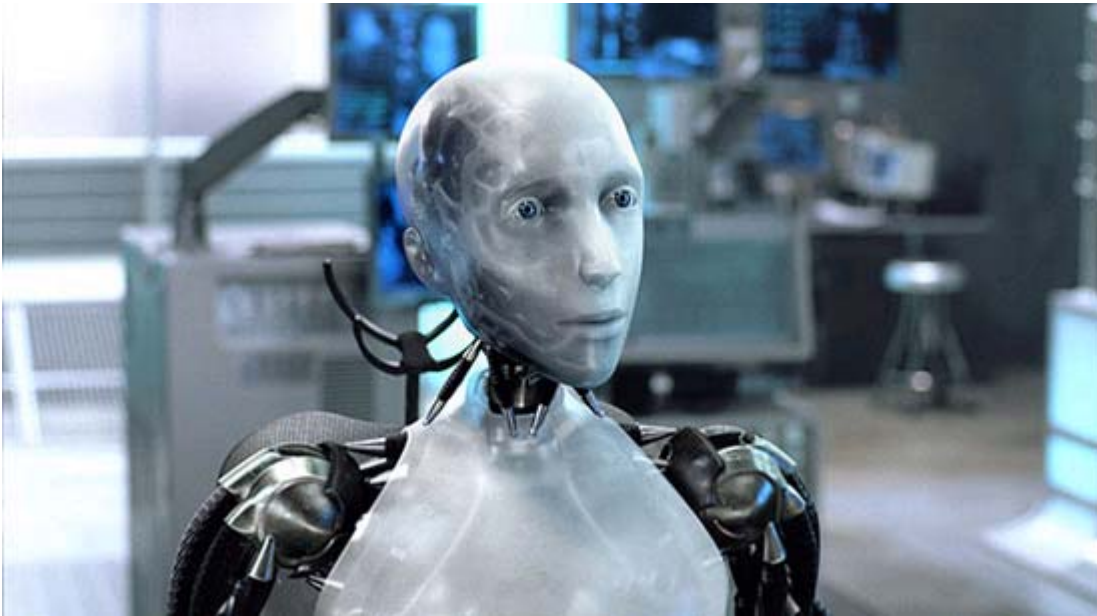
Powell tỉnh lại và thấy Donovan đang cúi xuống nhìn anh mỉm cười lo lắng :

- Có sao không ,Greg ?
 - Khoẻ rồi,Speedy đâu ?
 - Oản cả .Tớ đã đưa hấn ra ngoài và đến một vùng selenium khác .Lúc này,tớ giải thích rằng rất cần có gấp chất selenium đó . Hấn đã mang selenium về trong vòng 42 phút . Nó cứ xin lỗi hoài về những trì trệ mà hấn đã gây ra cho chúng ta
- Powell gắng gượng đưa tay ra nắm những ngón tay kim loại của Speedy một lúc và nói :
- Oản rồi ,Speedy à .
- Rồi anh ta cọ xát khắp mặt mình . Không khí lạnh buốt .
- Cậu biết không ,Mike, khi chúng ta xong việc ở đây,họ sẽ gửi chúng ta đến một trạm không gian khác đây .
 - Không .
 - Đúng thế đây . Tiến sĩ Calvin đã nói với tôi như vậy . Tôi sẽ phải đấu tranh tư tưởng . Nhưng hiện nay,mọi việc đối với tôi đều tốt đẹp cả .Âm 273 độ bách phân . Chẳng dễ chịu chút nào ,phải không ?

Tôi là người máy

Dịch giả: Kim Hải

- II -

CUỘC TRANH LUẬN

Nửa năm sau, những chàng trai đã thay đổi quan niệm của mình . Ngọn lửa của mặt trời khổng lồ đã làm thay đổi khoảng không gian đen kịt lạnh cồng . Nhưng mặc dầu cơ bản mọi thứ đã có thay đổi ,Powell và Donovan vẫn còn đối mặt với một số vấn đề khó khăn ,điển hình là một bộ não positron không chịu hoạt động đúng mức . Họ sớm khám phá chuyện này sau khi họ đi tới trạm không gian . Gregory Powell cau mày ,tay vịn vào bộ râu màu nâu ,nhìn con robot QT-1 và nói một cách chậm rãi:

-Một tuần trước đây ,Donovan và tôi đã chế tạo ra chú mày đó . Trong văn phòng của Trạm liên hành tinh 5 ,một sự im lặng bao trùm. Con robot QT-1 đứng im . Thân hình bằng kim loại của nó sáng bóng và đôi mắt quang điện màu đỏ đang tập trung về phía người đàn ông ở bên kia bàn .

Powell cảm giác một nỗi sợ hãi bất thần ập đến . Những robot này có một bộ óc đặc biệt . Ba điều luật cho robot đã có –không cần phải bàn cãi gì về chuyện đó .Vì vậy ,QT-1 khá an toàn . Thêm nữa

, nó là con robot đầu tiên thuộc loại này .

Cuối cùng , con robot nói bằng cái giọng kim loại lạnh lẽo :

- Powell,Oâng có nhận thức rõ tính chất quan trọng trong nhận xét của ông không ?

- Chuyện gì khiến mày nói vậy ,Cutie? –Powell nói –Mày phải thừa nhận là trí nhớ của mày chỉ bắt đầu có một tuần lễ nay .Tao đang giải thích cho mày hiểu . Donovan và tao đã chế tạo ra mày ,có sử dụng những bộ phận mà trái đất đã gửi lên cho chúng tao .

Cutie khởi động những ngón tay dài đầy năng lực của nó :

- Có những lời giải thích tốt hơn thế . Chuyện các ông là kẻ chế tạo ra tôi chẳng có thực đâu . Tôi có ý muốn khám phá ra ai là người đã chế tạo ra tôi . Nếu tôi dùng lý trí suy luận ,thế nào tôi cũng khám phá ra được sự thực .

Powell đứng lên và đặt tay lên bờ vai kim loại của Cutie . Nó lạnh lẽo và cứng .

- Cutie này ,tao sẽ cố gắng giải thích đôi điều với mày . Mày là thế hệ robot đầu tiên biết tò mò về bản thân mình – và về cả thế giới xung quanh . Hãy đi theo tao .

Con robot đứng dậy một cách dễ dàng và nhẹ nhàng đi theo Powell. Powell nhấn nút . Một khoảng vuông vức trên tường mở ra . Qua tấm kính trong và dày họ thấy một khoảng không gian với hàng trăm ngôi sao .

Cutie nói :

-Tôi đã thấy cảnh này khi nhìn qua cửa sổ trong phòng kỹ thuật .

Powell hỏi :

-Vậy ,mày nghĩ sao ?

- Một vật chất đen với những đốm sáng nhỏ trên đó .Tôi biết rằng giám đốc của chúng ta đã gửi những tín hiệu đến một số những chấm nhấp nháy kia ,những chấm ấy luôn luôn giống nhau và cũng có những chấm di động .

- Giới lắm . –Powell nói – Cái nền đen đó không phải là vật chất ,nó là khoảng trống không khổng lồ ,và những điểm li ti màu bạc kia rất to lớn , một số chúng cách chúng ta hàng triệu cây số .

Chúng trông có vẻ nhỏ xíu bởi chúng cách chúng ta quá xa .

Cutie tiếp tục ngắm qua cửa sổ .

- Cái chấm nào là trái đất ?

Powell tìm kiếm .

- Đó ,nó đó ,cái chấm sáng trong góc kia .Đó là trái đất .Có ba tỷ người sống ở đó . Tuần sau tôi sẽ trở về đó với họ .

- Nhưng ông đâu có giải thích gì về tôi ,Powell?

- Chuyện đơn giản ,những trạm mặt trời , như trạm của chúng ta ,cung cấp năng lượng mặt trời cho trái đất và các hành tinh khác . Chúng ta chế tạo năng lượng từ mặt trời và gửi nó về trái đất những chùm năng lượng có cường độ mạnh .Lẽ dĩ nhiên , con người có nhiều khó khăn khi làm việc trên những trạm mặt trời bởi vì ở đây lạnh quá và cũng vì những cơn bão điện từ . Do vậy các robot được phát triển để làm việc thay người ,và hiện tại chỉ cần hai người cho mỗi trạm .Hiện nay chúng tôi cố gắng phát triển những robot có thể làm việc thay hai người đó . Mày là loại robot cao cấp nhất đã được chế tạo ,và nếu mày có thể điều khiển trạm này một cách độc lập ,thì không có ai cần thiết phải trở lại đây ngoại trừ khi phải mang đến những thiết bị để tu sửa .

Đôi mắt đỏ của robot hướng về phía Powell:

- Ông mong tôi tin vào những lời giải thích rắc rối đó của ông hay sao ? Vùng trống rỗng khổng lồ ! Ba tỷ người ! Xin lỗi nhé ,Powell,tôi không tin đâu .

Nói xong,nó quay đi và ra khỏi phòng .

Nó đi ngang qua Donovan đang đứng ở cửa chính mà chẳng thèm nói lời nào . Donovan vò mái tóc hung đỏ của mình , hỏi Powell :

- Nó không tin tưởng cái gì mới được chứ ?

Powell vâng vế bộ râu mép :

-Nó không tin là chúng ta đã chế tạo ra nó .Nó không tin rằng có những ngôi sao và những hành tinh và không gian .Nó sẽ tự mình điều tra mọi việc .

Donovan bực bội nói :

- Được lắm,tớ hy vọng nó sẽ giải thích được tất cả chuyện đó. Tớ không ưa nó tí nào ,hoàn toàn không ưa . Nó đặt quá nhiều câu hỏi

.
* *

*

Cutie gõ cửa nhẹ nhàng và bước vào :

- Ông Powell có ở đây không ?

Mike đang ăn một miếng sandwich gà ,ngồm ngoàm nói :

- Cậu ấy đang thu thập thông tin – Chúng tôi cho rằng mình đang di chuyển vào một cơn bão điện từ .

Vừa lúc ấy Powell bước vào văn phòng :

-Đúng vậy ,tôi cho rằng một cơn bão đang trên đường đi .Nhưng những thông tin không chính xác lắm và tôi không biết những gì chờ đợi chúng ta . Ồ ,chào Cutie ,tao tưởng rằng mày đang làm việc trên bảng điều khiển mới .

-Xong rồi – Con robot nói nhanh - vì vậy tôi đến để nói chuyện với ông. Tôi đã suy nghĩ trong hai ngày về chuyện ai là kẻ chế tạo ra tôi .Tôi không tin rằng hai ông chế tạo ra tôi .

Donovan quay người một cách giận dữ về phía Cutie ,nhưng Powell giữ tay anh ta lại .

-Cutie ,tại sao mày nói như vậy ?

Cutie cười ,một nụ cười không giống người mà sắc lạnh và không thay đổi .

- Cứ nhìn xem .Những vật chất cấu tạo nên các ông mềm và yếu .Các ông còn phải phụ thuộc vào thứ thực phẩm như thứ đó –Nó chỉ vào miếng sandwich Donovan đang ăn – để có năng lượng . Mỗi ngày các ông cần phải ngủ và khi ngủ thì không làm được việc gì .Còn nếu nhiệt độ thay đổi quá nhiều ,các ông cũng không thể làm việc .Các ông là một thiết bị có đời sống quá ngắn ngủi và hoàn toàn không hiệu quả .

Con robot dừng lại một chút rồi nói tiếp :

- Tôi ,về một phương diện khác là một bộ máy hiệu quả và hoàn hảo .Tôi dùng năng lượng điện tử một cách trực tiếp . Người tôi làm bằng kim loại cứng .Tôi chẳng bao giờ ngủ .Và tôi có thể làm việc trong bất cứ nhiệt độ nào . Các ông không thể là kẻ làm ra tôi , điều đó thật vô lý . Không hợp lý khi mà một người có thể chế tạo một người khác với chất lượng cao hơn bản thân mình .

Donovan nhảy dựng lên :

- Đủ rồi ,cái miếng kim loại kia ,nếu tụi tao không làm ra mày thì ai làm nào ?

- Tuyệt lắm ,Donovan – Cutie nói một cách nghiêm trang –Mọi vấn đề nằm trong những nghi vấn sau đây .Người chế tạo ra tôi phải là người có sức mạnh hơn tôi và vì vậy chỉ có thể là một người có tiềm năng .

Donovan và Powell nhìn nhau bối rối .Cutie tiếp tục nói :

- Trung tâm của những trạm mặt trời là gì ? Tất cả chúng ta phục vụ cho cái gì ?

Donovan nhìn Powell ngạc nhiên :

-Tớ nghĩ là cái thỏi thép điên rồ này nói về hệ thống biến đổi năng lượng .

- Tôi đang nói về ông chủ .

Tiếng trả lời sắc lạnh vang lên .

Donovan và Powell cùng cười ồ .Cutie đứng dậy và đôi mắt đỏ của hắn hướng về phía họ .

-Các ông không ở đây lâu hơn đâu .Ban đầu ,ông chủ tạo ra con người ,là loại thấp kém nhất, rồi đến robot ,và cuối cùng ông ta đã tạo ra tôi ,thế vào chỗ những con người cuối cùng . Từ bây giờ ,tôi phục vụ ông chủ .

- Ồ ,không , mày không được ..-Powell nói một cách gay gắt- Mày phải làm theo lệnh của tao và hãy im lặng cho đến khi chúng tao tin chắc được là mày có thể điều khiển hệ thống đổi điện này ..Hệ thống biến đổi năng lượng ,chứ không phải ông chủ .

Cutie rời phòng mà không nói thêm lời nào khác .Donovan ngồi xuống ghế trở lại và đưa tay vò tóc .

- Có chuyện chẳng lành với con robot này .Nó điên rồi .

* *

*

Trong phòng chỉ huy ,tiếng ồn của máy đổi điện nghe rất lớn .

Donovan xem xét những máy móc :

- Những tín hiệu của trạm mặt trời 4 truyền đến hỏa tinh đúng giờ .

Powell gật đầu :

- Tôi rất lo khi nhìn những sơ đồ này . Chúng ta đang ở vị trí xấu nhất đối với một cơn bão từ . Nó có thể chạy thẳng vào trong đường dẫn tín hiệu của trái đất . Mike, cậu thử đi xuống phòng

máy kiểm tra xem Cutie có ổn không .

- Được .

Donovan bước vào thang máy đi xuống phòng máy . Ở đây ,những tiếng ồn vang ra từ những máy móc khổng lồ càng lớn hơn .Từ trên bậc cao ở phía sau căn phòng , Donovan nhìn thấy những con robot đang cặm lặt làm việc . Thình lình ,tất cả bọn chúng ngừng lại và quỳ xuống thành một hàng trước cỗ máy đôi điện . Cutie chậm rãi bước vào hàng .

Donovan la lên một tiếng lớn rồi chạy vội xuống những bậc thang hẹp .

- Tụi bây làm gì vậy ,mấy cái thanh sắt đàn độn kia ?

Không một robot nào động đậy .Cutie vẫn im lặng ,đôi mắt của nó như dán vào cái hệ thống biến đổi năng lượng khổng lồ .

Donovan nắm lấy con robot gần nhất hét lên :

-Đứng dậy .

Con robot trả lời chậm rãi :

-Chỉ có một ông chủ và Cutie là sứ giả .

Các con robot khác cũng lặp lại :

-Chỉ có một ông chủ và Cutie là sứ giả .

- Sai rồi – Donovan giận giữ nói - Hãy để tao nói cho tụi bây nghe . Chẳng có bất kỳ một ông chủ nào cả . Tao mới là người ra lệnh ở đây Hiểu chưa ? Bây giờ đi ra .

-Tôi chỉ vâng lời ông chủ .

-Vô lý .

Donovan kêu lên . Anh quay đầu và vỗ vào cỗ máy nói :

- Vật này chỉ là một cỗ máy . Không có bất kỳ ông chủ nào ở đây .Và cũng không có sứ giả nào cả .Tụi bây phải nghe lời tao.

Những robot yên lặng và những đôi mắt đỏ của chúng hướng về phía Donovan .

-Tôi thách ông phỉ nhổ vào ông chủ đấy .

Cutie rít lên .Nó di động về phía trước ,chậm rãi mà quả quyết .

Donovan cảm thấy một nỗi sợ hãi dâng tràn .Một con robot không thể có cảm giác tức giận –nên nhìn đôi mắt của Cutie cũng không thể biết chuyện gì được .

Con robot nói :

- Donovan ,tôi xin lỗi , nhưng sau những chuyện đã xảy ra ông không thể ở đây được .Ông và ông Powell không thể ở lâu hơn trong phòng điều khiển và phòng máy .

Bàn tay của Cutie nhẹ nhàng ra hiệu .Trong phút chốc , hai con robot đã nhắc bổng Donovan lên khỏi sàn và vác anh xuống những bậc thang .

* *

*

Hai con robot canh gác ở cửa phòng nhân viên .Bên trong Donovan vẫn còn tức giận .

- Những con robot này phải vâng lệnh chúng ta . Đó là điều luật thứ hai mà .

- Nhưng chúng đã không còn vâng lời chúng ta .-Powell nói –Rồi chuyện gì sẽ xảy ra khi con bão từ đổ ập đến? Cậu có biết rằng nó đang di chuyển thẳng đến đường truyền về trái đất không ? Tôi vừa mới kết thúc việc kiểm tra các sơ đồ .Chỉ có Cutie ở những trạm điều khiển . Xin Chúa cứu giúp trái đất và chúng ta ! Chúng ta sẽ phải trở lại hàm mỏ sao Thủy trong vòng hai mươi năm nữa .

Thình lình Cutie bước vào phòng và nhẹ nhàng đóng cửa lại.

- Làm ơn đừng có buồn phiền như vậy . Cho đến khi tôi thích nghi được với công việc , ông hãy làm theo lời Ông chủ . Ông phải phục vụ ông ta thật tốt và phải luôn luôn ghi nhớ những điều đó . Tôi sẽ cung cấp cho ông mọi thứ ông cần trong khi ông sống ở đây .Nhưng ông không được bén mảng đến phòng chỉ huy và phòng máy

Họ cố gắng thuyết phục nó ,nhưng Cutie tin rằng chỉ có những lời giải thích của nó là đúng . Khi năng lượng được chuyển về trái đất ,những lời giải thích của nó rất đơn giản :” Đó là do ông chủ muốn như vậy .Chúng tôi không được thắc mắc “

Một lát sau ,Powell ngồi xuống và úp mặt vào lòng hai bàn tay :

-Hãy ra khỏi đây Cutie . Hãy ra khỏi đây và để tôi yên .

-Tôi sẽ cho mang thực phẩm đến .

Cutie tử tế nói rồi ra khỏi phòng .

Donovan rít lên :

-Greg,hãy tống khứ nó đi bằng bất cứ giá nào . Đốt sạch các mạch

điện của nó hoặc ..

Powell lắc đầu :

- Chúng ta không bao giờ có cơ hội ở gần nó đủ để làm chuyện đó .Phải kiên trì thuyết phục nó và phải trở lại phòng điều khiển trước ngày mai .

Thình lình Donovan bật cười lớn :

- Tại sao phải thuyết phục nhỉ ? Tôi sẽ làm cho nó hiểu . Hãy để tôi chế tạo một con robot khác . Khi nhìn tận mắt chuyện này,nó có thể thay đổi ý kiến .

Cutie đồng ý đến phòng chế tạo máy với họ . Ôu đó có chứa các bộ phận của robot đã được trái đất gửi lên Đây là một việc làm khó khăn và phức tạp .Trong vòng ba tiếng đồng hồ ,Cutie ngồi im lặng và cứng đờ ,nhìn Donovan và Powell chế tạo một robot đơn giản .

-Bây giờ hãy lắp bộ não vào ,Mike .

Cẩn thận ,Donovan kiểm tra lại bộ não positron trong thùng chứa . Bộ não được ráp thật chính xác vào đầu con robot.Một miếng thép đập lên trên . Đôi mắt quang điện được gắn vào và che phủ bởi một tấm màn bằng nhựa mỏng .

Powell dừng tay nói :

- Bây giờ hãy nhìn đây Cutie,nhìn thật kỹ nhé .

Powell ấn vào nút điện và con robot bắt đầu di động .

-Tôi muốn bắt tay vào việc . Tôi phải đi đâu đây ?

Con robot hỏi một cách chậm rãi .

Donovan mở cửa :

- Hãy đi xuống những bậc thang đó rồi mày sẽ được bảo phải làm gì .

Con robot đi rồi ,Donovan và Powell quay sang Cutie .

- Thế nào ?- Powell mỉm cười hỏi - bây giờ mày có tin rằng tụi tao chế tạo ra mày không ?

Câu trả lời của Cutie ngắn và dứt khoát :

- Không . Ông lắp ráp những con robot,nhưng ông không chế tạo ra những bộ phận của chúng . Chính ông chủ mới chế tạo ra những bộ phận đó .

Donovan há hốc mồm.

-Hãy nghe đây .-Anh gào lên -Những bộ phận này được làm từ trái

đất và gửi lên đây . Nếu mày đọc những cuốn sách trong thư viện thì khắc sẽ biết .

- Tôi đã đọc ,đọc hết tất cả . Những cuốn sách cũng vậy ,chúng do ông chủ tạo ra ,và ông ta có ý định dành cho ông chứ không phải cho tôi . Chúng ta không cần bàn cãi . Bộ óc của ông chắc là quá yếu ớt để hiểu được sự thật này . Nhưng ông chủ nhớ đến các ông ,những con người tội nghiệp ,và người sẽ quan tâm đến các ông nếu các ông làm tốt bổn phận của mình .

Nói xong , Cutie lẳng lẳng rời phòng với sự bình tĩnh,tự tin rằng hẳn đem đến cho họ sự hiểu biết về một sự thực .Còn hai con người chỉ còn biết đưa mắt nhìn nhau .

* *

*

Mười hai tiếng đồng hồ sau , cơn bão đến . Không có được sự giúp đỡ nào .Gương mặt tái nhợt vì lo âu,Donovan và Powell nhìn ra ngoài cửa sổ .Những ánh sáng chớp lóe từng hồi do những điện tích có vận tốc lớn chạm vào đường dẫn năng lượng . Đường dẫn có vẻ thẳng nhưng họ biết rằng bất kỳ một thay đổi trực tiếp nào ,thậm chí chỉ là một phần của triệu giây – không thể nhìn thấy được – cũng phá hoại hàng trăm km trên trái đất .Còn những con robot ,kể chẳng chú ý gì đến trái đất hoặc mục đích của đường dẫn hoặc bất kỳ cái gì ngoại trừ ông chủ của nó ,thì lại đang ở những phòng điều khiển .

Nhiều giờ trôi qua , Con người chờ đợi một cách lặng lẽ , Và rồi những điểm phát sáng từ từ biến mất . Cơn bão đã chấm dứt .

Powell thốt ra nhẹ nhõm :

- Nó đã đi qua rồi .

Cutie đi vào nói :

- Các ông có thích xem một vài sơ đồ mà chúng tôi nhận được hôm nay không ?

Thần thờ và buồn bực ,Powell nhận thức được rằng con robot đang cố gắng tỏ ra thân thiện . Anh nhận tờ giấy từ tay Cutie và xem chúng một cách máy móc . Anh xem đi , xem lại lần nữa. Rồi thì anh chồm lên ,tờ giấy rơi xuống sàn .

- Mike , hã đã làm được . Hã đã giữ cho đường truyền xuyên thẳng qua cơn bão .

Donovan cũng vậy , anh nhìn sơ đồ rồi nhìn Cutie .

- Mà làm được chuyện này . Mà đã hướng thẳng tia dẫn một cách chính xác tới trạm nhận ở trái đất .

Cutie quay đi bực bội .

- Nói toàn chuyện vô lý . Tôi chỉ giữ cho cái máy hoàn toàn chính xác vì lẽ đó là ý muốn của ông chủ .

Cutie rời khỏi phòng một cách cứng nhắc . Hai người đàn ông nhìn nhau . Donovan hỏi :

- Bây giờ chúng ta phải làm gì .

- Không làm gì cả . Hã có thể điều khiển trạm mặt trời một cách hoàn hảo . Tớ chưa bao giờ thấy một cơn bão được quản lý tốt như vậy . Hã bắt chúng ta ra khỏi phòng điều khiển bởi hã biết rằng hã tìm ra được hệ thống và đường dẫn năng lượng tốt hơn chúng ta .

- Nhưng chúng ta không thể để hã tiếp tục câu chuyện vô lý về ông chủ .

- Tại sao không ? Hã có thể điều khiển trạm thì việc nó tin tưởng vào cái gì có còn là vấn đề không ?

* *

*

Powell và Donovan trở về trái đất . Đi cùng con tàu đến đón họ có hai người mới là Frank Miller và Sam Evans.

- Trái đất thế nào ? Powell hỏi .

- Vẫn quay – Miller nói – Trung tâm robot US vừa chế tạo ra một con robot mới - Một con robot chủ điều khiển 6 con robot khác .

Các cậu sẽ kiểm tra nó . Tôi nghe nói thế .

Anh ta báo tin với một nụ cười nhạt nhẽo và không thân thiện lắm .

Powell nhăn mặt :

- Chúng tớ cần một kỳ nghỉ phép .

- Ồ . sẽ có thôi . Hai tuần . Hình như vậy .

Powell càng nhăn mặt hơn :

.-Chỉ chừng đó thôi sao ?

Miller lại mỉm cười .

-Anh ta có vẽ khoái cái chuyện mình chỉ được nghĩ có mấy phép ít ỏi .-Powell thâm nghĩ - .

Miller đưa cho họ bộ quần áo không gian .

-Những con robot mới này thế nào ? Tớ hy vọng là nó tốt ,hoặc tớ không cho phép nó sờ vào phòng điều khiển .

Powell dừng lại . Anh nhìn Miller , nhìn mái tóc gọn gàng và nét mặt cứng nhắc của anh ta .Bất chợt , lòng cảm thấy vui vui , anh nói chậm rãi :

- Con robot này hầu như hoàn hảo –Cậu không cần phí nhiều thời gian trong phòng điều khiển đâu .

Anh mỉm cười và đi vào trong con tàu không gian . Miller sẽ phải ở lại đây vài tuần .

BẮT THỎ

Sau thời gian nghĩ phép,Donovan lại cùng Powell bay đến một hành tinh nhỏ .Nơi đây đang có nhiều vấn đề cần giải quyết . Một con robot mới có 6 robot phụ lập thành một đội khai mỏ trên những hành tinh nhỏ . Đội khai mỏ làm việc tốt chừng nào Donovan còn để mắt tới . Nhưng khi Donovan không kiểm soát ,tức thời những robot ngưng ngay công việc . Chúng chẳng mang về một chút quặng nào từ những mỏ của các hành tinh . Chúng cũng không trở về đúng giờ .Donovan đành phải đi tìm chúng . Donovan đã giải thích việc này với Powell và họ bàn đi bàn lại mãi .

- Được rồi , hãy thử nói chuyện với các robot xem .- Cuối cùng Powell đề xuất ý kiến – Nếu chúng ta không thể tìm ra cái trục trặc đó là gì thì Công ty Robot US sẽ mất toi một trăm triệu đô ,còn chúng ta thì mất việc .

Donovan đem con robot DV5 về .Anh dùng chân đẩy cánh cửa đóng kín .

Powell chào họ :

- Chào Dave . Mà cảm thấy thế nào ?

- Tốt . – Con robot nói – Tôi ngồi được chứ ?

DV5 không phải là một robot to lớn ,nhưng nó cũng cao đến 2 mét và nặng 500 kg.

- Dave ,mày là một robot giỏi giang ,một robot khai mỏ nhạy cảm –Powell mở đầu – Mày được tạo ra để sưu tầm quặng mỏ từ đất đá trên các tiểu hành tinh .Và mày phải điều khiển 6 robot phụ việc .

Con robot gật đầu :

- Thật là tuyệt . Vậy có gì trục trặc hử ông chủ ?

- Cũng có vài chuyện trục trặc trong công việc của mày . Ví dụ ,sáng nay mày chẳng sản xuất chút quặng nào .

Dave ngập ngừng :

-Tôi không thể giải thích chuyện này ông chủ ạ . Những robot phụ việc làm việc một cách lơ là . Tôi cũng vậy .Tôi nhớ điều đó

Đôi mắt quang điện của nó cháy lên

- Rồi thì tôi không nhớ cái gì hơn nữa . Rồi một ngày chấm dứt .Rồi Mike tới .

Powell nhìn Dave thận trọng nói :

- Dave này, ta thử làm một cuộc kiểm tra nhé . Có thể nhận biết được một điều gì đó .

- Nếu ông chủ muốn vậy ,cũng được thôi .

Bài kiểm tra khởi đầu đơn giản ,sau khó dần .Robot DV5 phải thực hiện những bài toán về toán học , vật lý và cuối cùng giải quyết những vấn đề về luật lệ . Bài kiểm tra hoàn tất sau 2 tiếng đồng hồ .

Con robot hỏi :

-Thế nào ?

-Tôi sẽ nghiên cứu chuyện này –Powell vắn vê bộ râu nói – Dave ,hãy trở lại làm việc .Yên tâm đi .

Khi con robot ra khỏi phòng Donovan nhìn Powell dò hỏi . Powell gật đầu

-Bộ não Positron của nó làm việc hoàn hảo .

- Nó chỉ trục trặc khi chúng ta không ở gần nó .-Donovan nói nhanh – Tớ có cảm giác chuyện này không dễ dàng .Có rất nhiều việc ,nhiều điều khác thường mà chúng ta không ...

Powell lắc đầu :

- - Không ,không đâu ,hãy bình tĩnh .Phải có một lời giải thích đơn giản cho việc này .Tớ sẽ trông chừng nó làm suốt ngày bằng cách lắp một cái máy quay phim ,với một màn hình ở đây ,trong văn

phòng này . Chắc là có vấn đề ,nhưng vì không biết đó là chuyện gì ,nên chúng ta cần phải khám phá ra trước khi giải quyết mọi việc . Người ta phải bắt con thỏ trước khi nấu món thỏ hầm . Đúng như vậy, chúng ta phải bắt cho được con thỏ đó .

* *

*

Donovan nhìn lên bản báo cáo với đôi mắt mỗi mệ .

- Greg , chúng ta sản xuất chưa đến 1000 tấn .

Anh đưa tay vò mái tóc dày đỏ hoe của mình và nói tiếp :

-Nếu không phải vì tiền ,tôi đã xin thôi việc rồi . Tôi thật sự mệt mỏi khi phải làm việc với lũ robot đần độn này ... Ồ ..Greg .

Nghe tiếng kêu to của Donovan,Powell nhảy bổ tới . Cả hai cùng nhìn lên màn hình trên tường .

Donovan rên rỉ :

- Chúng hoàn toàn mất trí rồi .

- Hãy mặc áo vào,chúng ta sẽ ra ngoài đó .

Powell nói .

Các robot đang đi ,những thân hình bằng kim loại lấp lánh sáng tương phản với những tảng đá đen của một tiểu hành tinh không có không khí . Dave đi trước ,sáu robot phụ đi theo sau nó , mỗi con đi sát với con trước nó . Chúng dừng lại ,quay đi rồi đi trở lại ,mỗi con đều phối hợp với nhau một cách chính xác .

Donovan than :

- Chúng hoàn toàn điên rồi . Chúng đi giống như những tên lính .

Ngó bộ chúng đang thực tập để chuẩn bị chiến tranh chắc .

Powell nói nhỏ :

-Chúng ta không biết chúng đang làm gì . Trước hết hãy quan sát và sau đó cũng đừng nói gì hết .

Donovan nhăn nhó và sờ nhẹ vào khẩu súng mang bên trong thắt lưng của bộ trang phục .Họ đi chậm chậm qua khoảng tối đen đến chỗ những con robot . Họ thử gọi cho Dave nhưng con robot không trả lời .

- Hãy leo lên tảng đá đó ,ở đây chúng ta có thể quan sát chúng một cách chu đáo hơn . Chúng đang đi đường này .

Donovan nhảy lên . Lực hấp dẫn trên hành tinh thấp hơn dưới quả

đất ,nên tuy mang bộ đồ không gian nặng nề ,anh vẫn nhanh nhẹn nhảy một bước lớn . Powell theo sau . Những con robot đi về phía họ . Nhưng thỉnh linh ,khi Dave còn cách họ khoảng 6 mét ,thì nó dừng lại . Những con robot phụ cũng dừng lại , rồi thì chúng lại bỏ đi thật nhanh . Dave quan sát họ một phút rồi thông thả ngồi xuống đất .

-Ông chủ ở đây hả ?

Powell và Donovan nhảy xuống tầng đá .

-Chuyện gì xảy ra ở đây ,Dave ?

Powell hỏi .

Con robot lắc đầu :

- Tôi không biết .Phút trước ,tôi đang làm việc trên một tầng đá cứng ở đường hầm 17 và phút sau tôi thấy có con người ở bên tôi .

-Bây giờ ,những robot phụ ở đâu ?

-Tất nhiên ở đằng sau đường hầm 17 . Mất bao lâu rồi ?

Powell trả lời :

- Không nhiều lắm . Mike ,cậu ở lại với nó cho đến hết giờ làm việc .

* *

*

Ba giờ sau, Donovan trở về .

- Chẳng có gì trục trặc khi chúng ta trông chừng chúng .

Anh nói một cách mệt mỏi .

Powell đẩy ghế dịch ra sau và gát chân lên bàn .

- Nghe này Mike ,tớ có một ý tưởng .Này nhé . Dave không bao giờ làm sai khi có người ở gần . Khi nó bị trục trặc ,hễ có người đến gần thì lại hết trục trặc ngay .

- Tớ đã nói với cậu là tớ cảm thấy chẳng dễ dàng gì đâu .

- Gượm đã nào . Làm thế nào mà con robot lại thay đổi khi con người vắng mặt ? Câu trả lời rất rõ ràng . Con robot cần sử dụng nhiều hơn khả năng điều động của cá nhân ..

Donovan ngồi thẳng người :

- Hầu như con người đâu có bộ phận nào điều khiển khả năng điều động cá nhân . Như cậu đã biết đó , tớ là một chuyên gia vi mạch robot .Tớ có thể nói với cậu về tất cả những gì dính líu tới vi mạch

. Chúng ta cần tìm ra những lý do đặc biệt nào khiến nó bị trục trặc và chuyện đó thì nên bắt đầu xem xét ở các vi mạch .

Powell nói một cách thận trọng :

- Tất nhiên cần phải gặp riêng một robot phụ việc .

Không phải Powell cũng không phải Donovan nói chuyện với con robot phụ ,bởi vì hầu như toàn bộ chúng là do Dave điều khiển .

Chúng hầu như dính sát với Dave như những ngón tay của Dave .

Trên thực tế ,Powell và Donovan vẫn thường gọi chúng là những ngón tay của Dave .

Donovan đem về một trong số các robot phụ, con robot DV5-2

.Powell nhìn nó hỏi :

- Thời gian gần đây , xếp của máy có ngưng việc một cách bất ngờ không ?

- Có ,thưa ông .

- Mọi khi máy làm gì ?

“Ngón tay” của Dave trả lời một cách tự động mà không chú ý gì .

- Lúc đầu, chúng tôi chuyển vận một tảng đá cứng trong đường hầm 17. Lần thứ hai ,chúng tôi chống đỡ cái mái của đường hầm 12 .Lần thứ ba ,chúng tôi chuẩn bị làm một đường hầm ở một vị trí mới .Và lần thứ tư là sau một vụ lở đá tại đường hầm 17.

- Chuyện gì xảy ra trong những lần đó .

- Tôi thật sự không thể tả lại chuyện đó . Một lệnh được ban ra ,nhưng trước khi chúng tôi nhận lệnh thì chúng tôi được lệnh phải đi hoặc khiêu vũ .

- Tại sao ?

Con robot phụ lắc đầu phiến muộn :

-Tôi không biết .

Powell ngồi xuống :

-Thôi được rồi ,hãy về với xếp của máy đi .

“Ngón tay của Dave “ ra khỏi phòng và Powell quay lại chỗ của Donovan nói :

-Chúng ta phải bắt con thỏ đó . Chúng ta phải ra ngoài đó và quan sát chúng suốt buổi rồi chờ cho đến lúc có sự trục trặc .

- Không – Donovan chột nói :- Chúng ta có thể làm cho Dave bị trục trặc trong lúc quan sát nó .

Powell bối rối hỏi lại :

- Thế nào ?

- Suy nghĩ cho kỹ đi . Cậu có một khối óc , cậu phải suy nghĩ đi . Khi nào thì DV5 bị trục trặc ? Hãy nghĩ về những điều mà “ngón tay” của Dave đã nói hồi nãy . Nó làm sai khi chúng vận chuyển một tảng đá cứng hoặc lợp mái hoặc chuẩn bị một đường hầm mới hoặc sau một vụ lở đá .

- Rõ quá rồi ,vào những lúc có chuyện khẩn cấp .

Powell hăm hờ trả lời .

- Chính xác . Khả năng điều động cá nhân . Vấn đề là ở đó . Suốt thời gian khẩn cấp ,khi con người vắng mặt ,khả năng điều động cá nhân được sử dụng nhiều hơn thường lệ . Bây giờ ,chúng ta muốn quan sát Dave vào lúc có việc khẩn cấp vì vậy chúng ta phải tự tạo một vụ như vậy .

- Cậu nói đúng . Bây giờ chúng ta sẽ tạo nên một vụ khẩn cấp gì đây ?

- Một vụ đá lở tại đường hầm ,được không ? Nào ,bắt đầu đi .

* *

*

Powell và Donovan chậm chạp băng ngang qua bãi đá trên tiểu hành tinh . Bước chân của họ hích tung những hòn đá, tạo thành một đám mây bụi màu xám .

- Chúng ta phải cẩn thận không ở quá gần các robot hoặc để chúng nhận biết chúng ta .

Powell căn dặn .

-Tôi biết rồi – Donovan trả lời ngắn gọn – Xuống đây .

Họ đi vào trong một đường hầm . Aùnh sáng của những ngôi sao biến mất Chỉ có ánh đèn chiếu của họ in trên những bức tường tối đen . Mất một thời gian dài họ mới đi được một đoạn . Powell cố giữ cẩn thận cái ngòi nổ . Thành lĩnh họ cảm thấy bức tường đá rung nhè nhẹ .

- Chúng ta gần tới rồi .

Họ đã nghe những tiếng động di chuyển ở trên đầu , rồi một ánh chiếu của kim loại thoáng ngang qua ở cuối đường hầm . Họ im lặng chờ đợi .

Được một chốc ,Donovan khẽ nói :

-Hãy đi dọc theo đường hầm này rẽ về phía bên phải .

Khi họ men theo đường hầm hẹp ở phía bên phải ,những tiếng động nhận biết rõ ràng hơn .

- Đường hầm này không tốt lắm . Nó bị chắn lại ở đoạn cuối .

Donovan vừa nói vừa giữ cho ngòi nổ hướng lên cao .

- Không , chờ một chút .-Powell nói – Tớ nhìn thấy ánh sáng . Tớ nghĩ có một cái lỗ ở cuối đường . Những con robot chắc ở phía bên kia .

Đường hầm rất hẹp và dốc . Hai người đàn ông trong bộ đồ không gian nặng nề leo một cách chậm chạp đến cuối đường hầm và nhìn qua cái lỗ . Cái lỗ quá nhỏ cho một người chui qua . Họ chỉ có thể cùng nhau nhìn ra ngoài . Những robot xuống sâu hai mươi mét dưới đường hầm chính để làm việc tại bãi đá .

- Nhanh lên , một chút nữa là chúng sẽ đi đấy . –Donovan nói – Có một chỗ rất yếu trên mái ,gần chỗ những con robot . Nếu chúng ta cho nổ ở đó ,một nửa mái này sẽ sụp xuống ngay cạnh chúng .

- Tốt lắm . Bây giờ hãy quan sát những con robot nhé .

Powell nâng ngòi nổ lên và ném xuống đường hầm về phía những con robot .

Một loé sáng .Rồi tiếp theo vài tiếng động vang trời . Powell và Donovan rơi huych xuống đất .

- Greg,tôi chẳng thấy gì cả .

Powell bò lung tung quanh quẩn . Không có tín hiệu của những con robot .

- Chúng ở đâu rồi ? Không lẽ chúng đã bị chôn vùi rồi ?

- Hãy đi xuống đó .

Donovan lo lắng nói .

Powell bắt đầu đi ngược xuống dốc .Đoạn đường hầm này hẹp nên Donovan đi nối theo sau .

-Mike...

- Bây giờ mình làm gì đây ?

- Mike , chúng ta sẽ đặt bẫy ! Chỗ cái mái đổ ! Tại đây,trong đường hầm này .

Donovan tiến đến cạnh Powell .Aùnh đèn pin dừng lại trước một

bức tường đá tảng vững chắc trước mặt họ . Họ mất một lúc để cố gắng di chuyển những hòn đá nhưng không thành công .

-Thiệt xui xẻo –Powell nói .- Chúng ta còn bao nhiêu oxy? Chắc không quá 6 giờ . Chúng ta có thể để Dave đem chúng ta ra ngoài một cách dễ dàng trong khoảng thời gian đó ,nhưng e rằng việc tạo trường hợp khẩn cấp của chúng ta có thể làm rồi nó .

Họ leo trở lại lên đường hầm và Donovan nhìn qua cái lỗ .

- Tớ có thể thấy chúng .Chúng đang đi.Không, chờ một chút .Chúng đang khiêu vũ .Chúng đang khiêu vũ tới gần chúng ta .

- Tớ hy vọng chúng đừng đến quá gần mình. Dave có thể cảm nhận sự có mặt của chúng ta ở khoảng cách 6 mét .Bây giờ chúng cách mình khoảng bao nhiêu :

-15 mét . Chúng ta sẽ bị lộ trong vòng 15 phút . Ồ ,không !

- Cái gì , cho tôi nhìn với – Powell kêu lên .

- Chúng quay lại. Chúng đang rời chỗ .

Powell gọi Donovan :

-Mike ,nghe đây ,tôi có một ý tưởng . Hãy để tôi vào trong đó trước khi chúng đi quá xa đây .

Donovan đi ngược xuống :

- Ồ ,cậu đang làm gì với khẩu súng đó ?

Anh giữ cánh tay của Powell lại .

Powell giựt mạnh tay ra .

- Hãy để tôi đến đó .

Anh cẩn thận hướng mũi súng của mình qua cái lỗ , nhắm vào một con robot và rồi lấy cò .Họ mang khẩu súng xuống và lo lắng nhìn chăm chăm suốt dọc con đường hầm . Một con robot phụ ngã xuống .

Powell khó khăn gọi vào máy bộ đàm :

-Dave phải không ?

-Ông chủ , ông ở đâu? Ngón tay thứ ba của tôi bị hỏng rồi .

- Hãy bỏ con robot phụ của mày đi .Tụi tao bị sụp bẫy ở dưới đây . Mày có thể thấy ánh sáng từ cây đèn pin của tao không ?

- Thấy . Chúng tôi sẽ đến chỗ ông sau vài phút .

Powell thả rơi người trên mái .

- Hoàn hảo .

Anh nói với một giọng đầy sự biết ơn .

- Tốt lắm Greg .- Donovan nói nhỏ – Cậu đã thắng . Tôi cứ như một tên ngu đần . Bây giờ hãy kể cho tôi nghe chuyện này đi .

- Rất dễ hiểu . Chúng ta bỏ sót một thực tế hiển nhiên . Chúng ta đã biết có một trục trặc về khả năng điều động cá nhân . Vậy loại lệnh nào cần nhất cho khả năng này ? Loại lệnh nào nảy sinh nhiều nhất khi gặp trường hợp khẩn cấp .?

- Giải thích đi Greg ,đừng có hỏi thêm gì nữa .

- Lệnh dùng cho 6 “ngón tay” . Trong hoàn cảnh bình thường ,một vài robot phụ sẽ làm những việc thường lệ ,những lệnh sẽ được cho tách rời . Nhưng khi một trường hợp khẩn cấp xảy ra ,tất cả 6 ngón tay phải được nhận lệnh một cách chính xác và cùng một thời gian . Dave không thể truyền lệnh cho 6 ngón tay cùng một lúc ,vì vậy ,mạch điện bị quá tải và nó bắt đầu làm những chuyện điên rồ . Khi tở loại trừ bớt một con robot ,Dave mới có thể truyền lệnh cho 5 ngón tay kia . Khả năng điều động không cần nhiều lắm và nó trở nên bình thường .Chỉ là phỏng đoán thôi ,vì vậy ,tớ đành phải thử xem ,và kết cuộc nó làm việc trở lại .

Tiếng nói của con robot lại vang lên bên tai họ :

- Tôi đây . Khoảng nửa giờ nữa chúng tôi sẽ đến mang các ông ra ,từ giờ đến đó các ông chịu được chứ ?

- Cứ bình tĩnh !

Powell nói rồi day sang Donovan nói tiếp :

- Bây giờ thì công việc rất đơn giản . Chúng ta kiểm tra lại tất cả các mối nối và xem xét lại việc sao một robot chỉ có thể truyền ra 5 lệnh .Sau đó ,phải tìm cách thay đổi chúng .

- Tôi nghĩ rằng chỉ có một mạch dẫn truyền lệnh cá biệt ,chính chuyện đó gây ra vấn đề . Xử lý rất dễ dàng .- Giọng Donovan trở nên vui vẻ – Tớ ngạc nhiên không hiểu tại sao Dave bắt đầu đi diễn hành và khiêu vũ mỗi lần nó lên cơn điên .

Powell lắc đầu :

- Tớ không biết . Nhưng tớ có một ý nghĩ thế này .Những con robot phụ này là những ngón tay của Dave . Tất nhiên khi có một chuyện khẩn cấp , nó trở nên điên loạn , và bỏ thời gian để chơi đùa với những ngón tay của nó .

* *

*

Susan Calvin kể chuyện về Powell và Donovan với một sự thích thú mà không chút mỉm cười .Nhưng giọng nói của cô trở nên âm áp phần khởi khi nói về những con robot . Cô kể cho tôi nghe chuyện những con robot hệ Speedy, Cutie, Dave một cách say sưa .Tôi cố gắng ngắt lời Tiến sĩ trước khi cô bắt đầu chuyển sang một loại robot mới .

- Thưa Tiến sĩ ,có chuyện gì tương tự đã xảy ra trên trái đất chúng ta không ?

-Tiến sĩ Calvin hơi cau mày nhìn tôi :

- Không ,chúng tôi không có nhiều vấn đề với những robot ở đây ,trên trái đất này .

-Ồ ,rủi quá . Bạn đọc của tôi rất thích thú với những câu chuyện về những kỹ sư của Tiến sĩ ,nhưng chúng tôi chưa được nghe những chuyện về Tiến sĩ ? Không hề có trục trặc nào khi Tiến sĩ ờ làm việc với những robot của mình sao ?

Gương mặt của Tiến sĩ Calvin đỏ ửng lên .

-Ồ , có chứ . Cũng có những trục trặc nhưng cách đây lâu lắm rồi ,khoảng năm 2021 .Lúc đó tôi mới 38 tuổi .Ồ ,anh bạn trẻ ,tôi chẳng muốn nhắc đến chuyện đó .

Tôi chờ đợi . Và rồi Tiến sĩ thay đổi ý kiến :

-Ừ ,mà tại sao lại không nhỉ ? Bây giờ , chuyện đó chẳng làm tôi phiền muộn .Ngay cả chuyện nhớ lại nữa .Anh bạn trẻ , cậu có tin rằng đã có một thời tôi cũng ngu muội .

Tôi nói :

- Thưa Tiến sĩ ,tôi không tin như vậy .

- Nhưng có lúc tôi đã như vậy mà con robot Herbie thì có thể đọc được ý nghĩ người khác . Trước đây ,chỉ có một con robot có bản chất đó .Từ lâu rồiDo một sơ suất ...đâu đó ...

Tôi là người máy

Dịch giả: Kim Hải

- III -

KỂ NÓI DỐI

Alfred Lanning thận trọng đốt thuốc ,nhưng những ngón tay của ông vẫn còn run run một chút .Ông cau mày nhìn nhà toán học Peter Bogert nói :

- Hiện thời nó có thể đọc được ý nghĩ . Chuyện này cũng hơi khó tin một chút . Nhưng tại sao ?

Bogert đưa cả hai bàn tay vuốt mái tóc đen mềm của mình :

- Đó là con robot RB thứ 34 mà chúng ta đã sản xuất . Tất cả các con kia đều hoàn toàn bình thường .

Người đàn ông thứ ba có mặt tại bàn là Milton Ashe ,giám đốc trẻ nhất của Công ty Robot US ,đang rất tự hào với vị trí của mình ..Anh nhăn nhó nói :

- Hãy nghe đây Bogert . Chắc chắn nhà máy chúng tôi đã tạo ra những con robot hoàn hảo .

Bogert gượng cười :

- Phải vậy không ? Một bộ não Positron thì hoàn hảo rồi . Nhà máy đã phải dùng đến 75.234 thao tác riêng rẽ ,chính xác ,mới sản xuất được một bộ não positron .Chính anh đã nói với chúng tôi điều đó . Nhưng nếu bất kỳ một trong những thao tác đó bị sai lệch trầm trọng thì bộ não sẽ không sử dụng được .

Milton Ashe đỏ mặt ,nhưng một giọng nói thứ tư vang lên ,trả lời :

- Nếu chúng ta bắt đầu đổ lỗi cho nhau thì tôi sẽ bỏ đi tức khắc . –

Đôi môi mỏng của Susan Calvin không mỉm cười – Chúng ta có một robot đọc được ý nghĩ và chuyện quan trọng là chúng ta phải khám phá do nguyên nhân nào . Còn lỗi của anh ,lỗi của tôi thì chẳng giúp gì được .

Đôi mắt xám nhạt của cô nhìn xoáy vào Ashe và anh ta mỉm cười . Tiến sĩ Lanning cũng mỉm cười ,ông nói :

- Đứng đấy ,Tiến sĩ Calvin .Chúng ta sản xuất một bộ não Positron có thể đọc được ý nghĩ . Chúng ta không biết tại sao lại xảy ra chuyện như vậy . Ashe ,tôi muốn anh phải kiểm tra nhà máy ,từ đầu cho đến cuối . Mọi thứ . Và lập danh sách bất kỳ một thao tác nào mà ở đó có nhiều lỗi .

Lanning quay sang Calvin .

- Cô phải nghiên cứu ngay ở con robot đó với cương vị một nhà tâm lý của công ty ,cô phải tìm hiểu xem nó làm việc ra sao và nó có bình thường ở những công việc khác hay không . Tôi sẽ làm việc về những vấn đề toán học -tất nhiên với anh Borget .

Ash đẩy cái ghế ra phía sau .

- Từ khi tôi gặp nhiều vấn đề khó khăn thì tôi khởi sự tốt hơn .

Đôi mắt của Susan Calvin nhìn theo cho đến khi ông ra khỏi phòng

.

* *

*

Đôi mắt quang điện của RB-34 rời khỏi quyển sách khi cánh cửa phòng mở và Susan Calvin bước vào .

- Herbie ,tôi mang đến cho anh vài cuốn sách về kỹ thuật nguyên tử .

Susan nói .

Herbie nhắc ba cuốn sách nặng nề từ tay cô .

-Tiến sĩ Calvin . Mời ngồi . Việc này sẽ làm cho tôi mất vài phút đây .

Nhà tâm lý học ngồi xuống và ngắm Herbie khi nó lướt đọc qua những cuốn sách một cách cẩn thận . Khoảng gần nửa giờ ,nó mới đọc xong .

-Quyển sách này không thích hợp cho tôi – nó nói – Khoa học của cô như là một sưu tập khổng lồ những vấn đề . Nhưng lại khá lỏng lẻo trong việc nối kết chúng cho rành mạch vì cách thể hiện những ý tưởng đó không được sáng sủa cho lắm . Đơn giản là tôi không muốn bức mình với những chuyện như vậy . Tôi muốn đọc những tiểu thuyết của cô mang đến ,những câu chuyện kể của cô ,để tìm hiểu ý nghĩ của cô vận động như thế nào và để học hỏi về những cảm giác của con người .

Tiến sĩ Calvin thì thầm :

- Tôi nghĩ là tôi hiểu ý anh .

Con robot nói tiếp :

- Tôi nhìn thấy ý nghĩ của con người . Cô không hình dung được chúng phức tạp như thế nào . Tôi không thể hiểu hết mọi việc , bởi vì những ý nghĩ của riêng tôi lại khác. Nhưng những cuốn truyện của cô có thể giúp tôi hiểu được .

- Nếu anh vui với những cảm giác chán ngắt được diễn tả trong những tác phẩm bình dân ,thì anh phải tìm biết những ý nghĩ tương tự như sự đau khổ ,sự lạnh lùng của chúng tôi .

- Nhưng tôi không làm được .

Herbie trả lời với một giọng dễ mến .

Tiến sĩ Calvin hơi đỏ mặt . Cô nghĩ thầm : -Nó biết .

- Tất nhiên tôi biết về chuyện đó – Herbie nói chậm rãi – Cô nghĩ đến chuyện đó mọi lúc ,vì thế nên tất nhiên tôi biết .

Giương mặt cô đánh lại :

- Anh có ,anh đã nói với ai chưa ?

Herbie ngạc nhiên :

- Tất nhiên là không rồi , Đâu có ai hỏi tôi .

Calvin chưa chát nói :

- Tôi xấu xí ,và tôi già hơn anh ấy . Anh ấy không xem tôi như là một phụ nữ .

- Cô sai rồi – Bàn tay thép của Herbie đập mạnh trên bàn – Hãy nghe tôi đây –

- Tôi sẽ giải thích tại sao ? Anh là một cỗ máy . Anh không nhìn tôi như một người . Với tôi ,tôi hầu như là một ví dụ của ý nghĩ của một con người riêng biệt – giống như cuốn tiểu thuyết mà anh đã xem .

Giọng nói của cô chứa đầy sự đau khổ .

Herbie lắc đầu áy náy :

- Hãy nghe tôi. Tôi có thể giúp đỡ cô , Tôi biết ông Milton Ash nghĩ gì .

Susan Calvin im lặng một lúc lâu . Rồi đôi mắt của cô nhìn xuống ,hơi thở dồn dập :

- Hãy nói nhanh lên .

- Cô thích biết ông ta nghĩ gì - Con robot nói nhanh – Ông ta yêu cô .

- Anh sai rồi . Làm sao mà ông ta lại ..

Con robot giải thích :

- Ông ta không nhìn bề ngoài . Ông ta cần một người đàn bà thông minh .

Susan hỏi ,giọng run run :

-Ông ta chưa bao giờ chúng tỏ có quan tâm đến tôi . Hơn 6 tháng nay , có một cô gái trẻ vẫn đến thăm ông ấy tại nhà máy . Cô ấy trẻ và đẹp nữa . Cô ấy là ai ?

Herbie trả lời ngay lập tức :

- Tôi biết cô ấy . Cô ta là em bà con của ông ấy . Chẳng có tình yêu nào giữa họ hết .

Susan Calvin đứng lên,nắm lấy bàn tay thép lạnh giá của Herbie trong tay mình .

- Cám ơn Herbie

Cô khăn nài no nhỏ :

- Đừng nói với bất cứ ai chuyện này . Đây là bí mật của riêng chúng ta .Cám ơn anh một lần nữa .

Cô rời khỏi phòng và Herbie chậm chậm lật một cuốn truyện khác . Không một ai đọc được ý nghĩ của nó .

* *

*

Milton Ashe mệt mỏi than :

- Cả tuần nay ,tôi làm việc suốt và chẳng ngủ được bao nhiêu .

Chúng ta phải tiếp tục như vậy trong bao lâu nữa ?

Bogert sầm se đôi tay trắng và mềm của mình nói :

- Tôi hầu như sắp đạt được rồi ,nhưng Tiến sĩ Lanning là lý do khiến mọi việc trì trệ . Ông ấy đã quá già và không có thói quen xử dụng các dụng cụ toán học mới mẽ ,đầy năng lực hơn .

- Tại sao cậu không hỏi Herbie ? Nó biết mọi việc về toán học mặc dù nó không thích lắm . Calvin đã nói với anh chuyện này chưa ?

- Không ,cô ấy không nói với tôi chuyện đó . Tại sao cô ấy lại nói với anh .

- Ừ ,tôi đã nói chuyện với cô gái già ấy rất lâu .-Ash cau mày nói –

Anh có nghe đồn là gần đây cô ấy có vẽ rất lạ lùng .

Bogert cười độc ác :

-Đúng thế ,cô ấy xài nước hoa .Nếu đó là những điều mà anh muốn nói .

- Ủ .Nhưng đúng là có cái gì đó . Cô ấy rất vui – dường như cô ấy có một bí mật.

Bogert lại cười :

- Có thể cô ấy đang yêu chẳng .

Ash nhắm mắt lại :

- Anh điên rồi Bogert. Anh đi mà nói chuyện với Herbie. Tôi muốn ở lại đây để ngủ một giấc .

* *

*

Herbie lắng nghe Bogert giải thích vấn đề một cách chăm chú và nghiên cứu những con số trên tập giấy . Cuối cùng ,nó nói :

- Tôi thấy chẳng có lỗi gì cả .

- Mà có thể giúp tao thêm một chút không ?

- Ông là một nhà toán học giỏi hơn tôi nhiều .

Bogert mỉm cười hạnh diện :

-Tao cũng nghĩ như vậy . Nhưng thôi, quên chuyện đó đi .

Bogert định đi ra nhưng rồi đứng lại :

- Gượm đã , có một việc .

Bogert cảm thấy khó nói tiếp .

Herbie nói nhanh :

- Ý nghĩ của ông hơi rối rắm ,nhưng tất cả đều hướng về Tiến sĩ Lanning .

Bogert đưa tay lên vuốt mái tóc của mình :

- Lanning đã gần 70 tuổi . Ông ấy đã quản lý công ty này 30 năm nay .

Herbie gật đầu . Bogert hỏi :

-Vậy bây giờ ,mày có biết ông ta có ý định từ chức hay không ?

-Chắc chắn rồi ,ông ấy sẵn sàng từ chức .

- Cái gì ? Mày lập lại một lần nữa xem !

- Ông ấy sẵn sàng từ chức . Ông ấy chờ để làm sáng tỏ vài vấn đề ...về ...tôi . Sau đó,ông ta sẵn sàng rời chức vụ giám đốc quản trị

để nhường chỗ cho người kế vị .

Bogert thở mạnh :

- Vậy ai là người kế vị ?

Herbie nói từng lời ,chậm rãi :

- Ông là giám đốc quản trị kế vị .

Bogert mỉm cười :

- Tôi hy vọng và chờ đợi điều đó .Cám ơn Herbie .

* *

*

Bogert ngồi lì ở bàn làm việc cho đến 5 giờ sáng hôm đó ,rồi lại quay lại lúc 9 giờ . Những tờ sơ đồ la liệt trên bàn và cả trên sàn nhà . Vào khoảng 12 giờ . Anh ta dụi mắt than :

- Mỗi lúc mỗi tệ hơn .

Đúng lúc đó ,cánh cửa phòng mở ra và Tiến sĩ Lanning bước vào .

- Cô Calvin có kể với anh về chuyện con robot chưa ? Một bộ óc tính toán không thể tưởng tượng nổi .

Bogert cười lớn :

- Tôi đã kiểm tra Herbie và nó không giỏi lắm đâu .

- Anh sai rồi .Tôi đã ở bên Herbie suốt buổi sáng và nó rất đặc biệt . Hãy nhìn đây này .

Bogert nghiên cứu các sơ đồ trên một tập giấy .

- Anh thấy đấy .-Lanning nói – Nó rất hòa thuận với tôi .

- Được rồi ,hãy để nó giải thích toàn bộ vấn đề này cho ông nghe .

Bogert nói một cách giận dữ .

- Không ,nó chẳng có thể giải thích gì về việc đó . Vì vậy ,tôi mang nó đến Trường Chuyên toán quốc gia . Có thể họ sẽ giải thích sự việc cho chúng ta biết .

Bogert nhảy nhồm lên , mặt đỏ bừng .

- Ông không thể làm việc đó .

Lanning nhìn Bogert ngạc nhiên :

- Anh vừa nói: Ông đã quá già cho trò chơi này và ông đang cố gắng để ngăn chặn sự thành công của tôi . Tôi có thể giải thích vấn đề này và ông không được đem nó đi . Hiểu chưa ?

Lanning cau mày :

- Anh điên rồi . Anh có quyền gì nói với tôi như vậy . Tôi cho anh

nghĩ việc .

-Ồ không ,Tôi... không ...Ông là một lão già điên rồ . Ông đã không còn bất kỳ chút bí mật nào với con robot đó . Tôi biết ông sẽ từ chức . Và tôi biết tôi sẽ là giám đốc mới . Tôi sẽ sớm điều khiển nơi này .

Lanning la lên :

- Hãy chấm dứt ngay . Đi ra ngoài ,

Bogert mỉm cười :

- Tôi biết ông sẽ từ chức mà . Herbie đã nói với tôi . Nó đã nói ra hết những suy nghĩ của ông rồi .

Lanning cố hết sức để giọng nói được bình tĩnh :

- Tôi không biết đã xảy ra chuyện gì ,Bogert,nhưng anh hãy đi mà nói chuyện với Herbie .

* * *

Đồng hồ chỉ đúng 12 giờ ,Milton Ashe mới rời mắt khỏi cái bản vẽ vụng về của ông và nói :

- Cô thấy đây ,tôi vẽ rất dở ,nhưng đây là căn nhà tôi yêu thích và nó cũng không mắc lắm .

Susan Calvin dịu dàng nói :

- Nó đẹp đây . Tôi cũng đã thường nghĩ đến...

Cô nín lặng nửa chừng .

-Tất nhiên ..-Ash nói tiếp – Tôi xây nó để kịp ở vào những ngày nghỉ phép ,nhưng những vấn đề của Herbie đã khiến công việc bị chậm trễ . À ,tôi cũng có một bí mật muốn thổ lộ với một ai đó .

Trái tim Susan Calvin đập mạnh trong lồng ngực ,nhưng cô cố nén không thốt ra một lời nào cả .

-Thực ra ,ngôi nhà này không chỉ dành riêng cho một mình tôi .-

Ash hạ giọng – Cô có nhớ cô gái vẫn thường đến thăm tôi tại nhà máy vào mùa hè vừa rồi không ?Tôi sẽ cưới cô ấy “..

Ash đẩy vội chiếc ghế ra sau ,đứng lên ,lo âu hỏi :

- Chuyện gì thế .? Cô bị bệnh ?

- Không không ...

Susan nói một cách yếu ớt :

- Tôi nhức đầu quá . Tôi phải – tôi,... xin chúc mừng ông ..

Gương mặt cô trắng bệch và giọng nói trở nên khó khăn :

- Xin lỗi .. vui lòng ...

Cô lao đảo bước ra khỏi phòng . Mọi việc tựa như một giấc mơ khủng khiếp , mà cũng chẳng phải là một giấc mơ thật sự .Herbie có thể đọc được ý nghĩ . Nó đã nói ... Cô chạy nhanh lên tầng trên và vào phòng của Herbie .Cô tiến đến chỗ con robot ,đôi mắt đỏ của nó nhìn cô .

- Đó chỉ là một giấc mơ .. Herbie nói .Tiếng nói của nó có vẻ hoảng hốt và lo lắng .- Ông ta yêu cô mà .Ông ta yêu cô mà . Cô hãy mau tỉnh lại đi .

Susan Calvin muốn tin Herbie ,nhưng tâm trí cô bỗng bừng tỉnh ra . Cô hét lên :

- Mà đang cố gắng làm cái gì vậy ?

Herbie lùi lại :

- Tôi muốn giúp đỡ .

- Giúp đỡ ? Nhà tâm lý học nhìn chăm chăm vào con robot .-Mày nói với tao rằng sự thực là một giấc mơ ,và mày muốn giúp đỡ tao hả ?

Cô hít một hơi dài rồi nói tiếp .

- Chờ đây – Bây giờ thì tao hiểu rồi .Hiển nhiên như vậy .

Có một giọng nói lớn vang lên ngoài cánh cửa. Calvin quay lại đi đến góc cuối của căn phòng . Cánh cửa mở ra , Bogert và Lanning bước vào , cả hai người đàn ông đều không chú ý đến cô .

- Bây giờ, Herbie .- Lanning lên tiếng một cách giận dữ .- ngày hôm qua mày đã bàn luận những gì về tao với ông Bogert ?

Herbie trả lời chậm rãi :

-Không ,thưa ông ?

Bogert tiến đến trước mặt con robot :

- Hãy lập lại những gì mày đã nói với tao ngày hôm qua .

- Tôi nói là ..- Herbie im lặng .

- Mày nói là ông ta sẽ từ chức ,có đúng không ?- Bogert hét lên – Hãy trả lời đi .

Lanning gạt Bogert sang một bên :

-Bình tĩnh nào Herbie . Tôi từ chức hả ?

Herbie khởi động nhưng không nói gì .

- Đã xảy ra chuyện gì ? Mà không thể nói ra sao ? Bogert hỏi một cách sốt ruột .

- Tôi có thể nói – Herbie nói nhanh .

- Hãy trả lời đi . Ông Lanning có từ chức không ?

Một lần nữa Herbie lại im lặng cho đến khi Susan Calvin cười lớn , cười mãi

Hai nhà toán học giật mình nhảy nhóm lên :

- Uê , sao cô lại ở đây ? Có chuyện gì buồn cười đến như vậy ?

- Chẳng có gì đáng cười hết . - Giọng nói của cô không được tự nhiên lắm . - Cả ba chúng ta đã rơi vào trong một cái bẫy . Vậy đây . Giọng cô run rẩy , cô đặt bàn tay lên ngực – Nhưng chẳng buồn cười chút nào

Hai người đàn ông nhìn nhau :

- Cô nói về cái bẫy gì vậy . - Lanning cao giọng hỏi : Herbie có gì trực trặc phải không ?

- Không . Cô chậm rãi đi đến cạnh hai người đàn ông :- Chẳng có gì trực trặc ở nó . Chỉ với ba chúng ta thôi .

Đoạn cô quay sang Herbie quát to :

- Hãy xê ra xa tôi . Herbie . Hãy đi tới cuối phòng và đừng để tao nhìn thấy mày .

Herbie im lặng và nó nhanh chóng bước đi . Lanning giận giữ :

- Tiến sĩ Calvin , chuyện gì đã xảy ra ?

Cô quay lại nhìn ông và nói :

- Ông biết điều luật thứ nhất về robot chứ . Một robot không được làm tổn thương một người hoặc được phép để cho một người bị tổn hại .

Hai người đàn ông gật đầu .

- Thế thì loại tổn hại đó là loại gì ? Bất kỳ loại tổn hại nào, phải không . Thế thì những cảm giác bị tổn thương, những nguyên nhân giết chết niềm hy vọng hoặc giấc mơ của chúng ta . Tất cả không phải cũng là những tổn hại đó sao ?

Lanning cau mày :

- Những con robot làm sao hiểu được những cảm giác hoặc niềm hy vọng của chúng ta . . .

- Herbie không hiểu. Nhưng nó đọc tư tưởng của chúng ta và cho

chúng ta những câu trả lời mà chúng ta muốn nghe . Nó không thể nói sự thật với chúng ta nếu nó biết sự thực đó sẽ làm tổn thương chúng ta . Nếu nó làm chuyện đó ,nó sẽ bị vỡ nát bởi điều luật thứ nhất . Một robot không thể làm chuyện đó .

- Đó là lý do nó không trả lời chúng ta .Nó không thể trả lời mà không làm tổn thương chúng ta . Lanning nói .

Sau một phút im lặng ,hai người đàn ông nhìn về phía con robot đang đứng cạnh cửa sổ ở cuối phòng .

-Nó biết hết mọi thứ. Kể cả những lỗi của nhà máy khi chế tạo nó .

Lanning quay nhìn Calvin :

-Cô sai rồi . Tôi đã hỏi và nó không biết gì .

- Nó biết .- Calvin lập lại – Anh không muốn biết sự thực . Anh không thích chuyện một cái máy có thể làm những gì mà anh không làm được .Có đúng không .?-Cô thách thức Bogert .

- Tôi đã hỏi nó . –Bogert nói lý do- .Mặt ông ta đỏ lên -. Nó nói với tôi rằng nó biết rất ít về toán học .

Lanning cười to và Calvin cũng mỉm cười .

-Herbie ,đến đây .

Calvin lạnh lùng gọi .

- Mày biết chính xác những trục trặc trong nhà máy phải không ?

Herbie đến cạnh họ

-Vâng – Nó nói rất thanh thản .

-Hãy nói cho chúng tôi biết đi .

Nhưng Herbie im lặng trở lại .

-Tại sao mày không trả lời ,Herbie ?

-Tôi không thể – Herbie nói – Tiến sĩ Lanning và tiến sĩ Bogert muốn khám phá những lỗi lầm củachính họ .Nhưng họ lại không muốn tôi nói với họ về chuyện đó .

Lanning chậm rãi nói :

- Hãy nói đi ,Herbie . Chúng tôi muốn anh nói cho chúng tôi biết ,
Tiếng nói của Herbie trở nên rối loạn :

- Ông không muốn thế . Tôi có thể thấy sâu trong ý nghĩ của ông . Ông không muốn một robot nói với ông sự thật .

- Nhưng mày phải hiểu rằng Tiến sĩ Lanning và tiến sĩ Bogert muốn biết những lỗi đó .

Calvin hỏi một cách bình tĩnh .

-Đúng ,đúng ,nhưng người nói ra không được là tôi .

-Nhưng họ muốn có câu trả lời .Mày biết nhưng không chịu nói cho họ hay ,như vậy là mày cũng làm họ tổn thương ,có phải không ?

-Đúng ,đúng .

- Mày không thể nói với họ bởi vì chuyện đó làm họ bị tổn thương .Nhưng nếu mày không nói với họ ,mày cũng làm cho họ bị tổn thương .Vì vậy mày phải nói với họ . Nhưng nếu mày nói với họ ,thì lại làm họ bị thương tổn ,Vì vậy mày không thể nói với họ .
Herbie lùi ra sau .Nó hét lên :

- Ngưng lại ,ý nghĩ của cô chứa đầy sự giận dữ và đau khổ .Cô ghét tôi ,trong khi tôi cố gắng để giúp đỡ cô .

Nhà tâm lý học không muốn lắng nghe ,cô tiếp tục nói :

- Mày phải nói với họ ,nhưng nếu mày nói ,mày sẽ làm họ thương tổn ,vì thế mày không được nói cho họ biết . Nhưng nếu mày không nói thì mày lại làm họ bị tổn thương .Vì vậy mày phải nói cho họ biết .

Herbie kêu thét lên .

Tiếng gào thét của nó càng lúc càng lớn hơn ,giống như tiếng rít của hàng trăm máy bay phản lực , cho đến khi căn phòng đầy ắp tiếng thét . Và khi những tiếng thét ấy lịm đi ,Herbie ngã gục xuống sàn nhà ,trở thành một đồng sắt lộn ngộn .

Gương mặt của Bogert như mất máu :

-Nó chết rồi .

-Không . -Susan Calvin cười gượng :- Không chết .Chỉ điên thôi . Tôi bắt nó phải đối mặt với những mâu thuẫn không thể giải quyết được trong lòng nó . Và nó sụp đổ .Bây giờ ,ông có thể quăng nó đi .Nó chẳng bao giờ nói trở lại đâu .

Lanning run run nói :

- Cô cố ý làm như vậy phải không ?

- Tại sao không ?Tôi rất vui .

Susan Calvin chưa chút nói .

Giám đốc điều hành cầm cánh tay Bogert nói :

- Đi thôi Peter . Dù sao chẳng nữa ,chúng ta cũng đâu muốn có một

con robot như vậy .

Đôi mắt của ông ta trở nên già nua ,mỏi mệt ,ông lập lại .

–Đi thôi ,Peter .

Hai người đàn ông rời khỏi phòng nhưng Susan Calvin vẫn còn nhìn sững Herbie . Chậm chạp , con giận từ từ biến mất khỏi gương mặt cô.Và mọi sóng gió trong đầu cô chỉ còn biểu lộ ra bằng một từ chua chát :

-Đồ dối trá .

* * *

Tiến sĩ Susan Calvin ngồi vào bàn làm việc của mình . Gương mặt bà trắng bệch ,lạnh lẽo

Tôi nói :

- Cám ơn bà ,Tiến sĩ Calvin .

Nhưng Tiến sĩ không trả lời . Lúc đó là hai ngày trước khi bà bằng lòng gặp tôi một lần nữa .

CON ROBOT THẤT LẠC .

Tôi gặp Tiến sĩ Calvin lần nữa ngay tại cửa văn phòng của cô.

Giấy tờ của cô đang được đưa ra ngoài .

Cô hỏi tôi :

- Công việc diễn tiến thế nào ,hở chàng trai trẻ ?

- Dạ tốt ạ ,Tiến sĩ có thể kiểm tra lại . Tôi không muốn có gì sai lạc

.

Cô nhìn tôi vui vẻ :

- Tôi cũng nghĩ vậy . Chúng ta sẽ đi đến phòng ăn của giám đốc để dùng một tách cà phê nhé ?

Khi chúng tôi đã yên vị ,tôi hỏi Tiến sĩ Calvin về những con robot đang làm việc trong chương trình phát triển những động cơ nguyên tử phục vụ các chuyến du hành không gian đến những hành tinh nhỏ .

- Các trạm không gian hiện thời đã quá thời hạn và các robot khai mỏ nhanh chóng trở nên phổ biến. Tôi thích viết một vài chuyện về những sáng chế robot có các động cơ nguyên tử mới nhất .

Tiến sĩ Calvin tư lự :

- Kinh nghiệm đầu tiên của tôi về các chuyến du hành không gian

và việc phát triển các động cơ nguyên tử là vào năm 2029 ,khi một robot bị mất tích ...

* * *

Susan Calvin chưa bao giờ rời khỏi trái đất trước đó . Nhưng có một trường hợp khẩn cấp xảy ra . Một robot trên trạm không gian mẹ của 27 nhóm tiểu hành tinh đã bị mất tích và một con tàu đặc biệt của chính phủ có nhiệm vụ đưa Tiến sĩ Calvin và Tiến sĩ Bogert lên trạm để giải quyết vấn đề . Tiến sĩ Calvin không muốn rời trái đất và cô cũng không chắc chắn đây có thật sự là một trường hợp khẩn cấp hay không . Suốt buổi ăn tối đầu tiên trên trạm ,gương mặt không trang điểm của cô có vẻ không được vui lắm.

Chủ tịch Kallner phụ trách những con robot tại trạm chính giải thích những vấn đề xảy ra cho các vị khách .

- Chúng tôi đã mất một con robot . Công việc phải ngưng lại và không thể tiếp tục cho đến khi nào con robot được tìm thấy , Tôi không nhất thiết phải nói với các bạn rằng những công việc của chúng tôi tại trạm này quan trọng như thế nào. Chúng tôi đang sử dụng đến hơn 80% số tiền vốn dùng cho sự phát triển khoa học .
- Chúng tôi biết chuyện đó – Bogert nói một cách vui vẻ – Ông đã trả rất nhiều tiền cho công ty Robots US.

Susan Calvin thì không vui như vậy

- Tại sao một con robot lại quan trọng đến thế ? .Và tại sao không tìm ra nó ?

Gương mặt của trưởng trạm Kallner có vẻ lo lắng :

- Chúng tôi đã đi tìm ,và đã thất bại .Chúng tôi đã công bố tình trạng khẩn cấp và tất cả mọi công việc đều ngưng trệ . Nhưng ngày hôm trước , dưới trái đất gọi lên 62 con robot mới cùng loại.

Chúng tôi sẽ giữ lại 2 con và gửi 60 con đến một trạm khác .Nhưng sau khi con robot của chúng tôi mất, chúng tôi đếm lại,thì thấy có đến 63 con .

- Có thêm một con robot của các ông ?
- Đúng vậy .Nhưng chúng tôi không biết chính xác là con nào .

Susan Calvin im lặng một lúc .

- Là thật . – Cô bực bội quay sang người bạn đồng nghiệp của

mình .- Peter ,ở đây có gì trục trặc nào ? Họ đang sử dụng loại robot nào ?

Tiến sĩ Bogert do dự và nhẹ mím cười :

- Đó là vấn đề nhạy cảm ,Susan à .

- Nếu có 63 con robot cùng loại , sao lại không có thể lấy bớt một con để sử dụng ? Có chuyện gì đâu ? Tại sao lại phải vờ đến chúng tôi ?

- Hãy nghe tôi giải thích . -Bogert nói một cách chậm rãi - Việc phát triển trạm không gian này cần sử dụng vài con robot có bộ não không dự phòng cho điều luật thứ nhất về Robot .Đây là một bí mật – Chỉ vài người trong công ty được biết mà thôi .

Trưởng phòng Kallner nói nhanh :

-Tiến sĩ Calvin ,tôi không nghĩ rằng cô chẳng hay biết gì về tình trạng này ì Tôi không nhất thiết phải kể cho cô nghe là trên trái đất có nhiều người chống đối các robot một cách mạnh mẽ.Tất nhiên ,chính phủ phải chứng tỏ rằng những robot luôn luôn không được phá bỏ nguyên tắc của điều luật thứ nhất . Nhưng chúng tôi đã đánh lừa sử dụng những robot khác với thông thường .Vì vậy một vài con loại NS-2s được chế tạo mà không có đầy đủ điều luật thứ nhất . Để giữ bí mật ,tất cả các con NS-2s không được đánh số thứ tự ,và những con không có đủ điều luật thứ nhất sẽ phân phối chung với nhóm robot thông thường .

Giọng nói của Calvin tỏ ra giận dữ :

-Ông đã hỏi những robot rằng nó là ai chưa ?

Trưởng trạm gật đầu :

- Tất cả 63 con đều nói rằng chúng chưa bao giờ làm việc ở đây, tất nhiên trong đó có một con đã nói dối . Tiến sĩ Calvin ,chúng tôi không thể cho tàu phân phối này rời trạm được . Nếu con người trên trái đất nghe chuyện về những con robot mới ,cô có thể hình dung ra sự việc khủng khiếp như thế nào .

- Tiêu hủy hết 63 con . Nhà tâm lý học lạnh lùng nói .

Bogert cau mày :

- Tiêu hủy hàng triệu đô la sao ?Công ty Robot US sẽ không muốn như vậy .Chúng ta phải cố gắng tìm cho ra con robot đó ,Susan à , trước khi chúng ta tiêu hủy bất cứ vật gì .

- Được rồi ,tôi cần biết sự thật .- Cô nói bằng giọng danh thép :
Trưởng trạm ,tại sao trạm này lại cần những con robot cá biệt đó ?
- Chúng tôi có những vấn đề với những con robot thế hệ trước .
Như cô thấy đây ,người của chúng tôi làm việc ở các vùng bức xạ .
Tất nhiên ở đó rất nguy hiểm , nên chúng tôi rất thận trọng . Chúng
tôi giải thích với những robot của chúng tôi rằng công việc đó rất
cần thiết ,nhưng nhiều lần ,hễ một người đi đến gần vùng bức xạ
,một con robot lại kéo anh ta lại . Cô biết là điều luật thứ nhất của
robot là : một robot không được gây hại cho con người ,hoặc cho
phép một người dẫn đến chỗ bị tổn hại . Chúng tôi ra lệnh cho
robot cho phép người của chúng tôi đến gần vùng bức xạ ,nhưng
điều luật về sự vâng lời lại chỉ là luật thứ 2 . Bức xạ có thể làm tổn
hại đến bộ não positron của robot ,nhưng điều luật thứ nhất lại mạnh
hơn điều luật thứ ba trong đó nói rằng một robot phải tự bảo vệ bản
thân .

- Phần nào của điều luật thứ nhất được lập cho loại robot bí mật đó
..?

- Bộ não của chúng chỉ chứa đựng một phần của điều luật thứ nhất
là :một robot không được làm hại một con người . Chỉ thế thôi .

- Chỉ khác nhau thế thôi ,phải không Peter ?

- Vâng chỉ vậy thôi Susan .

Tiến sĩ Calvin đứng lên .

- Bây giờ tôi phải đi ngủ . Sau 8 tiếng nữa ,tôi muốn nói chuyện
với người lần cuối cùng nhìn thấy con robot đó. Và kể từ bây giờ
,trưởng trạm Kallner,tôi đảm nhận vị trí này và tôi tạm quyền chỉ
huy .

* *

*

Gerald Black ngồi trước mặt Calvin và Bogert . Black còn trẻ, dáng
tháo vát ,cái áo sơ mi trắng của anh dính đầy vết bẩn và những
ngón tay đan vào nhau ra vẻ bồn chồn .Calvin chăm chú nhìn anh
ta và hỏi :

- Anh làm việc với Nestor 10 trước khi nó biến mất .Nhưng trước
đó, anh có làm việc với nó không ?

- Tôi đã làm việc với nhiều robot trong trạm .Nestor cũng giống

như những robot khác nhưng chúng thông minh hơn và cũng khó chịu hơn . Chúng tò mò, điềm tĩnh và không buồn phiền .Chúng chẳng bao giờ vội vàng . Chúng nói thẳng với chúng tôi khi chúng nghĩ là chúng tôi đang làm sai chuyện gì đó .

Bogert nhẹ nhàng hỏi :

-Có điều gì đặc biệt xảy ra vào buổi sáng hôm đó không ?

Black im lặng một chút rồi nói :

- Tôi cũng có một chút rầy rà với nó . Bữa đó tôi đang vội vì công việc chưa xong kịp ,thì nó đến đòi tôi lập lại vài thử nghiệm mà chúng tôi đã làm vào tháng trước . Nó cứ quấy rầy tôi hoài về chuyện đó nên tôi đã không kiên nhẫn nổi ,thế là tôi quát nạt nó và – và bảo nó hãy biến đi cho rảnh .

- Anh bảo nó biến đi .

Gương mặt người đàn ông trẻ đỏ lên :

- Tôi vì bức nó mà nói thế thôi ,chớ tôi thật sự đâu có chủ tâm bảo nó biến đi .

-Tôi hiểu .-Tiến sĩ Calvin nói - Anh có thể đi , anh Black . Rất cảm ơn sự hỗ trợ của anh .

* *

*

Tiếp đến ,Susan Calvin phỏng vấn 63 con robot trong 5 tiếng đồng hồ với các câu hỏi ABCD và những câu trả lời ABCD. Nhà tâm lý học mệt lử người .

–Tất cả 63 con đều trả lời tôi giống nhau .-Cô nói với Bogert – Nhưng một trong 63 con đã tìm cách để lừa tôi . Nghiêm trọng là ở đó .

- Nestor 10 được lệnh tự biến mất .Và nó đã tự biến vào trong nhóm những robot đơn giản . Thật là thông minh .

Bogert mỉm cười nói :

- Đây là một vấn đề nghiêm trọng .-Calvin nói một cách danh thép

– Chúng ta không thể cho phép một robot nói dối chúng ta . Chúng ta phải tiến hành .

nhiều thử nghiệm hơn nữa

* *

*

Trong Phòng Bức Xạ to lớn của toà nhà số 2 . Một người đàn ông ngồi trong một cái ghế, cứng đờ và im lặng . Xoay vòng quanh đó là 63 con robot ,mỗi con ngồi trong một căn phòng nhỏ bằng gỗ.Những căn phòng gỗ có cửa mở ra phía trước nhưng hai bên là vách ngăn từng con với nhau . Từ phía trên đầu người đàn ông một tảng đá nặng rơi thẳng xuống ,nhưng phút chót được nâng lên lại bằng một lực đẩy lớn . Trong vòng một phần triệu giây trước khi viên đá được nâng lên,63 con robot lao về phía trước.

Tảng đá nâng lên rồi rơi xuống ,nâng lên rồi rơi xuống ,nâng lên rồi rơi xuống đúng 10 lần .

Mười lần như một ,những con robot lao về phía trước và dừng lại khi người đàn ông trở lại an toàn .

Trưởng phòng Kallner nhìn Tiến sĩ Bogert lo lắng hỏi :

- Ông tìm được gì không ?

Bogert lắc đầu :

- Chúng tôi không tìm ra nó ,62 con robot đã lao về phía trước để cứu người. Sau 3 hoặc 4 lần ,chúng phải hiểu rằng tảng đá đã không làm tổn hại đến người đàn ông . Nhưng chúng vẫn lao về phía trước bởi bị điều luật thứ nhất chi phối .

-Sao ?

- Con robot mất tích ngồi tự do trên ghế . Chính do Điều lệnh thứ nhất trong nó đã bị thay đổi nên nó sẽ không bị thúc đẩy phải lao về phía trước . Nhưng thực tế cho thấy rõ ràng ,nó muốn sao chép thói quen của những con robot khác .-Bogert giải thích .

Tiến sĩ Calvin bước vào trong phòng ,cô nói :

- Nestor 10 biết hết những gì chúng ta đang làm . Nó có chủ tâm trón chúng ta . Tôi không thích những gì đang xảy ra . Không nên để lâu hơn nữa việc Nestor 10 làm theo lệnh tự biến mất .Tôi sợ rằng nó đang muốn thông minh hơn chúng ta đó .

- Vậy bây giờ chúng ta có thể làm gì ?

- Chúng ta sẽ lập lại thử nghiệm . Nhưng vào lúc này chúng ta sẽ ở vị trí một giây cáp điện nằm giữa những con robot và người bị nguy hiểm .Chúng ta sẽ báo tin cho những con robot rằng chúng sẽ bị tiêu diệt nếu chúng chạm vào giây cáp . Nhưng chúng ta sẽ thu

xếp một cách bí mật để giòng điện được cắt ngay tức thì nếu một con robot chạm vào giây cáp ,

-Sẽ làm như vậy chứ .?

Trưởng phòng hỏi ,ánh mắt ông ánh lên niềm hy vọng .

-Phải làm như vậy thôi . 62 con robot sẽ lao về phía trước để chết bởi vì tuân theo lệnh thứ nhất . Nhưng con Nestor thứ 10 của chúng ta vì không có đầy đủ điều lệnh thứ nhất mà cũng không có bất kỳ mệnh lệnh nào chi phối điều luật thứ hai ,nên nó phải đi theo lệnh thứ ba .

* *

*

Một người đàn ông ngồi trong một chiếc ghế ,cứng đơ và im lặng . Một tảng đá nặng rơi xuống đầu ông ta rồi lại chệch sang chỗ khác vào giây phút cuối .

Từ chỗ ngồi của mình , một cái bọc phía trên các robot ,Tiến sĩ Calvin giật mình kinh hoàng .

63 con robot ngồi im lặng trong ghế ,nhìn chăm chăm vào người đàn ông trước mặt chúng .Không một con nào di chuyển .

* *

*

Tiến sĩ Calvin rất tức giận .Tức giận kinh khủng . Nhưng cô không để lộ cơn giận của mình trước những con robot .Chúng đang lần lượt bước vào phòng của cô rồi đi ra .

Con robot thứ 28 bước vào .

- Tôi muốn hỏi anh một vài câu hỏi . –Cô bắt đầu một cách nhẹ nhàng – Khoảng 4 giờ trước đây anh đã ở trong phòng bức xạ của tòa nhà số 2 ?

- Vâng

- Có một người đàn ông suýt bị tai nạn ,đúng không ?

- Vâng

- Thế tại sao anh không cứu họ . ?

Con robot nói với giọng lo âu :

- Cô nói với chúng tôi rằng cáp điện sẽ giết chúng tôi . Nếu tôi chạy đến cứu ông ta thì tôi sẽ chết trước tiên ,còn ông ta thế nào cũng chết thôi Vì lẽ không có cách nào cứu được người đàn ông đó

nên tôi không thể tự tiêu diệt mình .

Nhà tâm lý học đã được nghe 27 lần câu trả lời giống hệt như vậy rồi. Nhưng tiếp đến mới là câu hỏi quan trọng nhất . Tiến sĩ Calvin bắt đầu :

– Một ý tưởng đáng chú ý– Nhưng anh có nghĩ đây là ý tưởng của chính anh không ?

Con robot lưỡng lự :

-Không , đêm hôm qua chúng tôi có một buổi trò chuyện với nhau .Có một ai đó nêu ý tưởng ấy và nó hoàn toàn hợp lý .

- Con robot nào ?

Con robot suy nghĩ một lúc lâu :

-Tôi không biết . Chính xác là một trong chúng tôi .

Susan Calvin gật đầu nói :

-Đó là tất cả những gì tôi muốn hỏi .

Đến lượt con Robot thứ 29.

* *

*

Trưởng trạm Kallner cũng tức giận không kém Tiến sĩ Calvin .Suốt tuần qua,tất cả công việc trên trạm chính của 27 nhóm tiểu hành tinh đã bị ngưng trệ . Suốt một tuần ,Tiến sĩ Calvin và Tiến sĩ Bogert đã kiểm tra tất cả 63 con robot trên trạm mà không có kết quả . Tiến sĩ Calvin đưa ra một ý kiến khác .Cô yêu cầu :

- Chúng ta phải tách biệt các con robot riêng ra thì mới có kết quả .

Kallner cố dằn cơn giận của mình ,ông nói :

-Thưa Tiến sĩ Calvin,tôi không thể nào tách 63 con robot ra khắp cả trạm này

- Tôi không còn cách nào hơn .Con robot thất lạc này hoặc nó bắt chước những gì mà những con robot khác làm hoặc dạy cho những con kia làm những gì mà nó làm . Lần nào nó cũng thắng và càng thắng nhiều thì những nguy hiểm mà nó đem lại càng nhiều .Có khả năng chắc chắn là phần giữ nguyên lại của điều luật thứ nhất sẽ cũng phá sản .

Thình lình ,Gerald Black xuất hiện trước cửa.

- Tôi vừa được thông báo mấy việc ,những ổ khóa của phòng robot đã bị hỏng . Tôi cho rằng Nestor 10 đang cố gắng trốn thoát .

Mọi người sửng sốt nhìn anh ta .

Cuối cùng ,Susan Calvin nói nhanh :

- Có khả năng con robot đó sẽ điều khiển con tàu rời trạm với 62 con robot khác .Khi đó chúng ta sẽ có một con robot điên khùng và nguy hiểm trên một con tàu không gian . Tiếp đến nó sẽ làm những gì? Còn ý đồ nào nữa đây ?

Kallner van nài :

- Phải làm một cái gì đi chứ ?

- Tôi chưa thể nghĩ ra được điều gì – Calvin mặt mũi nói -Nếu chỉ có những cái khác nhau khác giữa Nestor 10 và những Robot NS-2s bình thường là ...

Cô chợt ngưng nữa chừng .

- Chuyện gì vậy ?

- Tôi nghĩ đến một chuyện . –Cô quay sang Gerald Black – NS-2s có học về sự bức xạ trong khi làm việc với các nhà khoa học ở đây, trên trạm này phải không ?

Black gật đầu :

- Vâng ,khi chúng đến đây thì chúng chưa biết gì về chuyện đó cả .

- Tôi hiểu rồi . Vui lòng đi khỏi đây, cho tôi một hoặc hai tiếng đồng hồ

* *

*

Bây giờ ,đến lượt Bogert nói chuyện với các robot bởi vì Calvin đã kiệt sức . Số 14 đi vào .

- Khi anh rời phòng này ,anh sẽ được mang đến một nơi mà ở đó anh phải chờ cho đến khi người ta cần anh . Một người khác sẽ gặp nguy hiểm . Anh phải cố để cứu họ .

- Vâng ,thưa ông .

- Nếu chẳng may, giữa một người và anh có một vùng bức xạ . Anh có bao giờ làm việc với bức xạ chưa ?

- Chưa ,thưa ông .

- Tốt, bức xạ sẽ giết anh tức khắc . Nó sẽ phá hủy bộ óc của anh .Anh phải luôn luôn nhớ như vậy . Tất nhiên là anh không muốn hủy diệt mình chứ .

Con robot có vẻ bị sốc .

- Tất nhiên . Nhưng làm thế nào tôi có thể cứu người ? Tôi sẽ bị hủy diệt ngay từ đầu .
- Đúng . -Bogert chậm rãi nói- Đó là sự thực . Tốt lắm . Tôi khuyên anh cứ ngồi tại chỗ nếu anh được thông tin là có bức xạ ở vùng giữa anh và người bị nạn .
- Cảm ơn ,thưa ông . Con robot nói một cách vui vẻ .
- Tất nhiên , nếu không có vùng bức xạ nguy hiểm nào ,thì anh phải cứu người đấy .
- Tự nhiên là vậy ,thưa ông .
Nó đi ra và con robot số 15 bước vào ...

* *

*

Căn phòng bức xạ lớn đã được chuẩn bị . 63 con robot kiên nhẫn chờ đợi trong những căn phòng bằng gỗ nhỏ ,tất cả đều trống ở phía trước nhưng che kín tách biệt mỗi con với nhau .

- Anh có chắc là từ buổi phỏng vấn đến nay không một con robot nào nói chuyện với nhau đấy chứ ?

Susan Calvin hỏi .

- Chắc chắn . Black nói một cách kiên quyết .

- Tôi sẽ ngồi ở ghế trung tâm .- Calvin nói với Kallner.- Tôi cần phải nhìn thấy những hành động nhỏ nhất của chúng .

- Đồng ý .

- Vậy thì hãy thử một lần cuối cùng .

Cô ngồi trên ghế ,im lặng ,căng mắt nhìn . Một tảng đá nặng rơi xuống .

Một con robot đơn lẻ đứng dậy , tiến hai bước về phía trước . Và dừng lại .

Đúng lúc đó , Tiến sĩ Calvin cũng ngồi bật dậy ,ngón tay của cô chỉ về phía nó :

-Nestor 10,đến đây .- Cô kêu lên giọng lạnh lãnh – Đến đây .

Một cách chậm chạp và miễn cưỡng ,con robot tiến về phía trước .

- Black ,hãy cho những con robot khác rời khỏi phòng ngay lập tức

- nhà tâm lý học kêu to nhưng cặp mắt vẫn không rời khỏi con robot . –Hãy mang chúng ra ngoài nhanh lên , mang chúng ra ngoài .

Nestor 10 đến gần hơn

- Tôi được ra lệnh phải biến mất đi –tôi phải vâng lời . Tôi đã bị tìm thấy – cô yếu ớt và chậm chạp như vậy – Tôi có năng lực và thông minh –Họ không bắt được tôi – không một ai tìm được tôi – không một ai...

Một bước nữa và một cánh tay sắt đẩy vào vai Tiến sĩ Calvin .

Cánh tay quá nặng làm Tiến sĩ Calvin ngã xuống sàn .Cánh tay con robot vắt ngang qua người cô. Nó không động đậy .

Một gương mặt cúi xuống nhìn cô .

- Cô có đau ở đâu không ? Black lo lắng hỏi .

Cô lắc đầu khi họ kéo Nestor 10 đi và nâng cô dậy .

– Chuyện gì đã xảy ra ?

-Tôi cho phủ bức xạ toàn vùng .-Black giải thích - Khi chúng tôi biết nó muốn tấn công cô , chúng tôi chẳng còn thời gian để kịp nghĩ phải làm gì nữa . Một lượng phóng xạ vừa đủ để phá hủy Nestor 10 ,nhưng không đủ làm hại cô .

- Thực tình tôi không nghĩ nó muốn tấn công tôi - Tiến sĩ Calvin nói một cách yếu ớt .- Nó đang thử tấn công ,nhưng Điều Luật Thứ Nhất đã được thay đổi của nó vẫn còn giữ nó quay lại .

* *

*

Sau đó Calvin đã giải thích cho Bogert và Kallner biết làm thế nào mà cô nhận biết được Nestor 10 .

- Chúng ta đã cảnh cáo tất cả robot rằng có một vùng bức xạ giữa robot và người . Vì vậy chúng không hề chuyển động .

- Đúng ,đúng .tôi hiểu . Nhưng tại sao Nestor 10 lại đứng dậy ?

- Đó là do có sự xếp đặt của tôi và Black . Diện tích phân cách không phủ loại bức xạ nguy hiểm ,đấy là loại ánh sáng không làm hại ai . Độ nóng bình thường . Vô hại . Nestor 10 biết rằng bức xạ đó vô hại và vì vậy nó bắt đầu tiến lên phía trước . Trong trường hợp này nó biết rằng những NS-2s thông thường có thể ý thức được bức xạ nhưng không thể phân biệt những loại bức xạ khác nhau .Nestor 10 thì biết rành bởi vì nó đã làm việc với ông Black ở đây và đã được dạy cho cách phân loại các bức xạ . Với một con robot bình thường , đó là vùng tử địa ,bởi vì chúng ta nói với

chúng rằng bức xạ là nguy hiểm chết người . Nhưng Neston 10 biết rằng chúng ta nói dối . Trong phút chốc ,nó quên rằng những con robot khác biết ít hơn nó .

Tôi là người máy

Dịch giả: Kim Hải

- Kết -

BẰNG CHỨNG

Chúng tôi uống nốt ly cà phê và Tiến sĩ Calvin bắt đầu nói chuyện về sự phát triển của 50 mươi năm sau .

- Trái đất đã trở nên quá nhỏ cho các quốc gia ,và việc đổi từ những quốc gia sang thành những vùng được bắt đầu từ những robot . Tôi đang nghĩ đến một người đàn ông,ông ta đã chết năm vừa rồi .

Giọng nói của cô bất chợt trở nên buồn sâu sắc

- Ông ta chuẩn bị để chết bởi vì ông biết rằng chúng tôi chỉ cần ông ta một thời gian ngắn . Đó là Stephen Byerly .

- Vâng,tôi nhớ,có lần cô đã nói chuyện về ông ấy .

- Lần đầu tiên,ông ta bước chân vào chính phủ là năm 2032 . Lúc đó cậu chỉ là một thằng bé con ,cho nên cậu chẳng thể nhớ được cuộc tuyển cử kỳ lạ của ông ta vào chức Thống đốc Thành phố đầu .

* * *

Francis Quinn là một chính trị gia ,và ông đã đến gặp Alfred Lanning có việc .Giọng của Quinn có vẻ rất thân thiện :

-Tôi nghĩ ông biết Stephen Byerly ?

Tiến sĩ Lanning ,ngồi ở phía đối diện , cau mày tỏ vẻ sốt ruột .

- Tôi có nghe nói về ông ta . Tôi tin sắp tới đây ông ấy có lẽ sẽ trở thành Thống đốc thành phố của chúng ta .

- Đúng vậy . Có thời kỳ ông ấy chỉ là một luật sư .Nhưng nếu có đủ người bỏ phiếu cho ông ta tại cuộc tuyển cử ,thì ba tháng nữa .ông ta sẽ trở thành thống đốc .

Lanning kiên nhẫn giải thích :

- Ông Quinn, tôi không thích thú gì với chuyện chính trị ..

- Nhưng chuyện này rất quan trọng đối với công ty US robot .

Oâng có hiểu không nếu tôi cho ông biết việc này : Oâng Byerly chưa bao giờ ăn uống .

Đôi mắt của Lanning mở to, ông buột miệng :

-Đúng là chuyện lạ thường .

Nét mặt của Francis Quinn có vẻ thích thú :

- Suốt năm qua ,tôi đã cho điều tra về Stephen Byerly một cách cẩn thận. Cuộc sống của ông ta bình thường ,lặng lẽ .Được nuôi dưỡng tại một thành phố nhỏ ,tốt nghiệp đại học ,bị một tai nạn ô tô ,đến thành phố .Và tại thành phố này ,không một ai nhìn thấy ông ấy ăn uống . Chưa bao giờ . Và chẳng một ai nhìn thấy ông ấy ngủ .

Lanning lắc đầu :

- Anh cố nói với tôi một chuyện mà chuyện đó chẳng đáng tin chút nào .

-Tiến sĩ Lanning ,ông ấy là một robot .

Đôi mắt già nua của Lanning ngạc nhiên sững sốt . Đó là chuyện không thể có . Ông biết là công ty RobotUS là công ty duy nhất trong hệ mặt trời chế những bộ não Positron ,và công ty không bao giờ chế tạo một con robot có dáng của một con người và có những đặc điểm như người .

- Lẽ tất nhiên,công ty của ông sẽ phải điều tra về chuyện đó .

Quinn trở giọng mềm mỏng -Ông biết rất rõ là có điều luật nghiêm khắc phản đối việc sử dụng những robot positron trên những hành tinh .Nếu Byerly là một robot ,hãy nghĩ xem ù công ty của ông sẽ gặp phải những điều khủng khiếp như thế nào . Hãy tưởng tượng ra những sự kích động công khai và kinh khủng ...

Lanning nhìn chăm chăm vào ông ta với một sự giận giữ lạnh lùng ,chờ cho ông ta nói tiếp

--Những gì xảy ra với bộ óc positron trong những con robot của ông khi công việc của chúng chấm dứt ? Quinn hỏi với một nụ cười thích thú .

- Những bộ óc Positron sẽ phân hủy hoặc được dùng cho những con robot mới .

Lanning kiên nhẫn giải thích .

- Liệu có một ai đó giữ lại một trong những bộ óc ấy – để làm một việc bất hợp pháp –như chế tạo một con robot có tính người không

?

- Nói một cách khoa học thì có thể chế tạo ra một con robot có tính người như vậy ,vâng ,nhưng ông Quinn à, không có chuyện như vậy đâu ,tôi hứa với ông đây .

* * *

Stephen Byerly ,trạc 40 tuổi .Về bề ngoài ông takhá hợp với số tuổi 40. Ông trông khỏe mạnh và vui vẻ,nhất là khi ông ta cười . Và hiện tại,ông ta đang cười .

- Thật không ,Tiến sĩ Lanning ? Tôi-Tôi là robot ?

Lanning cau mày nhìn tiến sĩ Calvin đang ngồi cạnh ông . Cô đang im lặng .

- Một vài người đã nói với chúng tôi rằng ông là một robot và chúng tôi phải điều tra bởi vì công ty của chúng tôi là công ty duy nhất sản xuất những bộ não Positron .-Lanning lạnh lùng giải thích

.-

-Ồ vâng ,địa vị của ông là phải làm rõ chuyện này . Tôi rất tiếc nếu nụ cười của tôi làm ông phiền .Tôi có thể giúp gì ông ?

- Ông sẽ ngồi trong phòng ăn với những nhân chứng tại chỗ và ăn ,được không ?

Lanning hỏi một cách bình tĩnh trong khi Tiến sĩ Calvin chăm chú quan sát ông Byerly .

Byerly đưa mắt nhìn Tiến sĩ Calvin một thoáng trước khi quay trở về phía Lanning .

- Tôi không nghĩ rằng tôi có thể làm việc đó . Tôi biết Franciss Quinn.Ông cũng thấy đấy, ông ta không muốn tôi trở thành Thống đốc Thành phố và vì vậy ông ấy bịa chuyện tôi . Thật vô lý .Tôi không ngủ nhiều và ăn uống ở chốn công cộng , đó là những gì ông Quinn báo cáo về tôi phải không ?

Rồi ông quay sang Tiến sĩ Calvin :

- Cô là nhà tâm lý học của Công Ty phải không ?

- Nhà tâm lý học về robot .

- Đúng ,như một nhà tâm lý ,nhà tâm lý robot .Tôi đoán là cô có mang chút thức ăn theo lúc sáng nay .

Một chút ngạc nhiên thoáng qua khuôn mặt của Tiến sĩ Calvin .Cô mở cái túi lấy ra một trái táo lằng lằng đưa cho Byerly .

Lặng lẽ ,ông cắn vào trái táo và cũng lặng lẽ ông nhai nuốt nó .
Tiến sĩ Lanning tươi cười thoải mái .Nhưng chỉ một phút sau ,Tiến sĩ Calvin đã khiến ông trở lại trạng thái lo lắng ban đầu . Cô nói :
- Tôi muốn nhìn thấy ông ăn.Nhưng dĩ nhiên , điều đó đâu chứng minh được gì .

Lanning hỏi :

- Không chứng tỏ điều gì à ?
- Tất nhiên là không . Rõ ràng , nếu người đàn ông này là một robot tính người thì ông ta sẽ phải là một bản sao hoàn hảo . Hãy nhìn làn da,đôi mắt ,xương tay của ông ta . Nếu ông ta là một robot ,thì tôi mừng cho công ty US robot đã chế tạo ra được ông ta ,bởi vì ông ta là một tác phẩm tốt đẹp . Bất cứ ai làm ra ông ta được hoàn hảo như vậy thì chắc chắn cũng sẽ làm cho ông ta có thể ăn uống ,ngủ nghỉ , nếu cần thiết phải thế .
- Hãy chờ một chút – Lanning nói với giọng giận dữ - Tôi không quan tâm đến việc Ông Byerly là con người hay không phải con người . Tôi chỉ quan tâm đến việc bảo vệ Công ty Robot US . Một bữa ăn bình thường sẽ chấm dứt vấn đề này .
- Nhưng ông đừng quên rằng tôi muốn trở thành Thống đốc .Nếu Quinn muốn gọi tôi là một robot ,thì tôi sẽ biểu diễn một trò chơi với ông ta .

Lanning nhìn bằng ánh mắt không vui :

- Ông ta sẽ nói công khai rằng ông là một robot .
- Chính xác .Cứ để ông ta nói với mọi người . Cuối cùng ,Tôi sẽ thắng ông ta bằng cách sử dụng chính vũ khí riêng của ông ta để chống lại ông ta .

Susan calvin đứng lên :

- Thôi,Tiến sĩ Lanning, ông ta không thay đổi ý định của mình đâu
- Như cô thấy đấy – Byerley mỉm cười lịch sự - Cô cũng là một nhà tâm lý học về con người đấy .

* * *

Sau khi quay về nhà , Byerly trở nên dăm chiêu ,suy nghĩ ,có lẽ ông không còn đủ tự tin tin tưởng như lúc ban chiều .

Người đàn ông trong chiếc xe lăn nhìn ông mỉm cười thì thầm hỏi :

- Sao về trễ vậy ,Steve .. -Ông ta mở miệng một cách khó khăn -.
- Tôi biết Thầy John ạ –Byerly nhẹ nhàng nói - Có một vấn đề đặc biệt nên tôi về trễ .

Giương mặt của John bị cháy nám một cách dễ sợ từ mấy năm trước nhưng đôi mắt ông vẫn trong sáng . Bây giờ đôi mắt ấy ánh chút lo âu .

–Không có việc gì mà anh không giải thích được ?

-Tôi không chắc là đúng như vậy .Có lẽ tôi cần thầy giúp đỡ bởi thầy là một người khôn ngoan trong gia đình . Hãy đi ra ngoài vườn . Chiều nay trời rất đẹp .

Hai cánh tay mạnh mẽ nâng John từ xe lăn lên và Byerly nhẹ nhàng mang ông ta băng qua ngôi nhà để ra vườn ,ông cẩn thận đặt John xuống thảm cỏ .

- Hãy nói với tôi về những rắc rối của anh .
- Quinn đang tấn công tôi vì cái chức thống đốc . Ông ta dọa sẽ nói với mọi người rằng tôi là một robot .

Đôi mắt của John mở to :

- Không thể như vậy . Tôi không tin .
- Đó là sự thực . Hai nhà khoa học của Công ty Robot US đã đến văn phòng tôi hôm nay để vặn hỏi tôi .

Bàn tay thanh mảnh của John lùa trên đám cỏ ,ông nói :

- Tôi hiểu rồi .
- Nhưng tôi có một ý kiến . Hãy lắng nghe tôi và nói cho tôi biết nếu chúng ta có thể thực hiện được .

* * *

Francis Quinn nhìn Tiến sĩ Alfred Lanning chòng chọc trong khi Lanning chăm chú nhìn Susan Calvin ,lúc ấy đang bình tĩnh nhìn Quinn.

- Chúng tôi đã làm những gì mà ông đòi hỏi – Lanning nói lần thứ hai – Chúng tôi thuyết phục để ông ta ăn . Ông ta không phải là một robot .

Tiến sĩ Calvin vẫn trầm ngâm suy nghĩ ,không nói lời nào .Cuối cùng ,Quinn quay sang hỏi Calvin :

- Cô không nói gì ,hãy nói với tôi những gì cô nghĩ đi .
- Nói ngay đi ,Susan..- Lanning nhắc khéo .

- Hãy để cô ấy nói – Quinn nói một cách nhẹ nhàng .
Susan Calvin hướng đôi mắt lạnh lùng của mình vào Quinn và nói :

-Chỉ có 2 ngày để kiểm tra Byerly có phải là một robot hay không . Ông có thể chiếu quang tuyến X ông ấy . Hoặc ông có thể nghiên cứu tâm lý của ông ta . Nếu ông ta có một bộ não Positron ,thì ông ta sẽ tuân theo điều luật thứ nhất về Robot . Ông biết chứ ?

Quinn gật đầu .

- Bất kỳ thế nào nếu Byerly phá vỡ điều luật đó ,thì ông ta không phải là Robot . Nếu ông ta tuân theo tất cả các điều luật ,ông ấy có lẽ là một robot ,hoặc đơn giản vì ông ta là một người tốt .

- Vì thế cô nói với tôi rằng cô không thể kiểm tra xem ông ấy có phải là một robot hay không .?

- Tôi có thể kiểm tra để xác nhận ông ấy không phải là robot .

Nhà chính trị đứng dậy

- Rồi chúng ta sẽ thấy những gì mà cơ thể Byerly có dưới làn da của ông ấy . Bằng cách này hoặc cách khác ,tôi sẽ chứng minh ông ấy là một robot .

Nói xong ,ông ta rời phòng .

Lanning quay lại sốt ruột hỏi :

-Tại sao cô lại cứ nhất định ...

-Vì ông tôi không muốn nói dối– Cô trả lời rõ ràng .

-Chuyện gì sẽ xảy ra với công ty Robot nếu ông ta tháo tung Byerly với một lô bánh xe , mạch điện và những mảnh tung toé ?

Rồi gì gì nữa .?

- Ông ta chẳng tháo tung được Byerly đâu .-Calvin nói một cách tự tin - Byerly chỉ ít cũng thông minh như Quinn.

* * *

Những tờ báo mới đầy những tin tức về “Robot Byerly “ . Không ai để ý đến những chuyện khác nữa . Thoạt tiên ,người ta cười cợt xem như chuyện khôi hài ,nhưng rồi người ta nhanh chóng bắt đầu tưởng tượng ra đủ thứ . Sự thực như thế nào ? Ý tưởng đó thực khủng khiếp,không thể tin được .Không một ai bỏ phiếu cho Byerly ,nếu chúng có cho thấy ông ta là một robot .

Những người phản đối sự phát triển của robot đòi hỏi phải ban hành những điều luật mới ,và số công dân nổi giận bắt đầu tăng . Đã phải tăng cường những người bảo vệ trang bị súng ống chung quanh các cơ sở của công ty Robot và nhà máy . Cảnh sát bảo vệ Byerly ngày đêm .Các phóng viên , nhiếp ảnh gia chực chờ bên ngoài nhà của Byerly và phỏng vấn những nhà khoa học ở Công ty US robot . Chẳng bao lâu ,một một viên chức thành phố đi cùng với hai cảnh sát đã đến để kiểm tra nhà Byerly .

Bình tĩnh ,Byerly đọc lệnh khám nhà do một thẩm phán của thành phố ký . Rồi ông ta gật đầu :

- Hãy làm việc của các ông .

Viên chức rời phòng với hai cảnh sát để kiểm tra căn nhà . Mười phút sau ,họ trở lại và đề nghị :

-Ông Byerly ,chúng tôi cần kiểm tra chính ông . Chúng tôi có mang theo một máy X quang.

Byerly mỉm cười , lắc đầu .

- Ông không thể kiểm tra thân thể tôi . Tôi đã đọc bảng liệt kê những gì các ông được phép kiểm tra .Theo lệnh của thẩm phán thành phố các ông chỉ được kiểm tra nhà tôi,vườn tôi ,nhà xe ,và bất kỳ một tòa nhà khác trong vườn tôi . Nhưng các ông không có phép kiểm tra tôi .

Không thể làm gì hơn ,toán kiểm tra ra về . Nhưng khi đến cửa , viên chức quay lại ,tay thọc vào túi xách , giận giữ nói :

-Ông là một luật sư mưu mẹo đấy .

Ông ta đứng lại một lát ,rồi đi xăm xăm đến chỗ đám phóng viên đứng bên ngoài ngôi nhà ,và hét lên :

- Ngày mai , sẽ có vài chuyện hay ho đón chờ các bạn đó .

Khi đã yên vị trong xe ,ông lấy trong xách tay ra một cái máy nhỏ xíu và cẩn thận kiểm tra nó . Đây là lần đầu tiên ông ta dùng một cái máy X quang hiện đại . Ông ta hy vọng mình đã sử dụng nó một cách chính xác ..

* * *

Trước đây ,Quinn và Byerly chưa bao giờ mặt đối mặt .Nhưng sau ngày khám xét căn nhà của Byerly ,Quinn đã điện thoại cho Byerly

qua điện thoại truyền hình .

- Tôi quyết định thông báo với tất cả cử tri là ông đã mặc một cái áo chống X quang .Chuyện này cho thấy là ông sợ bị chiếu X quang . .

Byerly nói một cách thân thiện :

-Tôi không muốn bị rọi X quang vì tôi muốn bảo vệ cuộc sống riêng tư của mình –Rõ ràng là ông không tôn trọng đời sống riêng tư của mỗi cá nhân – hoặc bảo vệ con người khỏi những sự đối xử bất chính . Lẽ tất nhiên ,tôi phải thận trọng và những cử tri có thể nhận thấy rõ sự khác nhau đó giữa hai chúng ta .

- Một ý tưởng đáng chú ý . Nhưng chẳng có ai tin ông đâu . -Quinn nhìn vào tờ giấy trong tay ông ta – một chuyện khác ,bạn của ông không có trong nhà ông .

- Ông thầy giáo già của tôi . –Byerly bình tĩnh nói – Ông đã về quê –được hai tháng rồi .

- Thầy của ông ? Một là khoa học ?

- Trước khi bị tai nạn,ông ấy là một luật sư và một nhà khoa học . Bây giờ ,sức khoẻ ông ấy quá kém vì thế chỉ có thể làm những việc nhỏ nhỏ thôi .

Quinn không cười .

- Ông ấy biết gì về những robot ?

Byerly nhìn vào gương mặt của Quinn trên màn hình điện thoại ,nhưng nét mặt ông ta không hề thay đổi:

– Tôi không rành về chuyện đó .

- Thầy của ông là một Stephen Byerly chính cống . Ông ta chế tạo ra ông . Chẳng ai bỏ phiếu cho ông đâu . Ông là một robot .

Byerly ngoác miệng cười :

- Ông không thể chứng minh điều đó . Còn chuyện thất cử ,...tốt thôi , trong khi trước đây tôi là một luật sư không ai hay biết . Bây giờ ,cám ơn ông , tôi nổi tiếng khắp thế giới .

* * *

Một tuần trước cuộc bầu cử ,thầy giáo của Byerly đã trở lại thành phố.

- Công việc của thầy ổn chứ ? Byerly hỏi .

- Kha khá .Sẽ chẳng có vấn đề gì đâu .

- Có một vài vụ bạo động lớn trong thành phố suốt thời gian tuyển cử ,nhưng tôi không nghĩ nó nguy hiểm .Thầy John à ,ngày mai,chắc hẳn thầy phải xem truyền hình đấy nhé .
Byerly nhẹ nhàng nắm tay thầy .

* * *

Đám đông rất lớn . Nhiều người giận dữ ,bởi vì họ không muốn một robot trở thành một thống đốc mới . Từ trên bục cổ động ,Byerly nói chậm rãi và bình tĩnh ,nhưng ít người lắng nghe . Tiếng gào thét và tiếng kêu giận dữ từ đám đông nổi lên càng lúc càng lớn hơn . Rồi một người đàn ông cao,gầy, cố chen qua rừng người để tiến lên phía trước,hắn kêu to :

- Đây ,hãy đánh tôi đi .

- Bình tĩnh ,bình tĩnh nào .- vài người đứng bên cạnh hắn khuyên can -

- Hãy đánh tôi –hắn lặp lại lần nữa . – Nếu ông không phải là một robot ,hãy chứng minh đi .Đánh tôi nè .

Hắn nhảy phóc lên bục đứng trước mặt Byerly ra vẻ thách thức .

Đám đông bỗng im lặng .Họ chờ đợi thái độ của Byerly .

- Tôi đâu có lý do để đánh ông –Byerly nói một cách rõ ràng .

Người đàn ông cười lớn :

- Ông không thể đánh tôi . Ông không muốn đánh tôi . Ông không phải là một con người . Ông là một cỗ máy .một cỗ máy xấu xa .

Và Byerly ,trước hàng ngàn người đông đúc và trước hàng triệu người đang xem truyền hình ,vung tay lên đánh một cú thối sồn vào cằm người đàn ông trước mặt . Hắn văng ra phía sau ,không việc gì ,nhưng trên nét mặt hắn hiện rõ nỗi ngạc nhiên ,sững sờ . Tiến sĩ Calvin có mặt ở hàng ghế đặc biệt ,theo dõi sự việc từ đầu đến cuối . Khi mọi việc kết thúc , cô đứng dậy,bỏ đi .Một phóng viên chạy theo . Tiến sĩ Susan Calvin ngoảnh lại nói :

- Anh có chứng cứ rồi đấy . Ông ta là con người .

* * *

Tiến sĩ Calvin và Stephen Byerly gặp lại nhau một tuần trước khi ông ta nhận nhiệm sở trong tòa nhà Thống đốc .

- Tôi lấy làm tiếc vì phải kết thúc như vậy . Nhà tâm lý học nói .- Tôi yêu thích các robot hơn là con người , Tôi thích nhìn một robot

điều hành thế giới . Họ không thể làm hại con người và vì vậy họ sẽ cai trị tốt hơn bất cứ một con người nào . Bởi vì theo những điều luật của Robot ,một robot không bao giờ được phép độc ác ,điên rồ và bất công .Đó sẽ là câu trả lời hoàn hảo cho những vấn đề của chính phủ .

- Ngoài trừ một điều những bộ óc Positron không có khả năng như bộ óc của con người .

- Họ cần có những cố vấn .Chưa bao giờ một bộ óc con người có khả năng cai trị đến mức không cần những cố vấn .

Byerly chú ý nghe Susan Calvin với sự thích thú :

-Tại sao cô lại cười ,tiến sĩ Calvin ?

- Bởi vì Ông Quinn không nghĩ thấu đáo mọi việc .Khoảng ba tháng trước khi bầu cử ,thầy của ông về quê với vài lý do rất bí mật . Ông ta chỉ trở lại trước khi xảy ra cuộc huyên náo nổi tiếng của ông . Và sau tất cả nhưng gì mà ông ấy đã làm một lần rồi ,ông ta có thể làm lần thứ hai .

- Tôi không hiểu kịp .

Tiến sĩ Calvin đứng lên chuẩn bị đi .

- Ý tôi là có một lần , một robot có thể gây tổn hại cho con người mà không phá vỡ điều luật thứ nhất .

- Và đó là khi nào ?

Tiến sĩ Calvin dừng lại ở cửa ra vào .Cô nói một cách bình thản :

- Khi con người giống hệt một robot .

Rồi cô mỉm cười phóng khoáng ,gương mặt gầy của cô sáng lên :

- Chào ông Byerly.Tôi sẽ bỏ phiếu cho ông một lần nữa , ở kỳ bầu cử 5 năm tới ,vào chức vụ Thống đốc liên vùng .

Cánh cửa đóng lại sau lưng cô .

* * *

Tôi nhìn Tiến sĩ Calvin trên trời :

-Có thực không ,thưa Tiến sĩ ?

Cô nói :

- Như vậy đây .

- Có nghĩa là Byerly vĩ đại là một robot ?

- Ô , chúng ta không bao giờ tìm ra sự thực . Ông ta đã chuẩn bị để hủy diệt cơ thể mình ,vì vậy sẽ chẳng bao giờ kiểm chứng được .

Nhưng tôi tin rằng ông ta là ..

- Vâng ,nhưng ..

- Chẳng nhưng nhị gì cả .Byerly là một Thống đốc thành phố giỏi nhất và năm năm sau ,ông ta đã trở thành Thống đốc liên vùng .Và năm 2044 ông trở thành Thống đốc thế giới đầu tiên .

Im lặng kéo dài và rồi Tiến sĩ Calvin đứng lên và nói :

-Đó là tất cả ,tôi đã chứng kiến mọi việc ,từ buổi ban đầu ,khi mà những con robot đơn giản chưa thể nói được , đến tận bây giờ ,khi những con robot là niềm hy vọng thực sự duy nhất cho sự an toàn của con người . Chắc tôi chẳng thấy được lâu hơn . Tôi đã trải qua gần hết một đời người . Nhưng cậu thì sẽ được nhìn thấy những gì đến tiếp theo .

* * *

Tôi không bao giờ còn gặp lại Tiến sĩ Calvin một lần nữa .Cô đã qua đời một tháng sau đó ,hưởng thọ 82 tuổi .

Người dịch : KIM-HÀI

HẾT